

231916

CORNELIU I. CODARCEA

FRONT

ANTIREVIZIONIST!

BCU Cluj / Central University Library Cluj

O teză şubredă:

REVIZIONISMUL MAGHIAR

Editura „Uniunii Foştilor Voluntari Români“

CORNELIU I. CODARCEA:

**F R O N T
ANTIREVIZIONIST!...**

O T E Z A Ș U B R E D A :

**REVIZIONISMUL
M A G H I A R**

EDITURA: UNIUNEA FOȘTILOR VOLUNTARI ROMÂNI

CLUJ, 1933.

BCU Cluj University Library Cluj

Am întocmit această broșură în timp relativ foarte scurt, ca să nu zic: în pripă, căci voiam să fie terminată în preajma deschiderii congresului Miceii antante a Voluntarilor (ce se ține în acest an în România, cu participarea delegaților jugoslavi, cehoslovaci și poloni) chemat să afirme nu numai indestructibila solidaritate între aceste propoaze, ci și necesitatea de a se crea pe baze cât mai reale, un front comun de luptă împotriva tendințelor revizioniste ce amenință integritatea teritorială a țărilor mai sus vizate.

Adunând aici, într'un mănunchiu, o seamă de caracteristice documente ale vremii, ținem să accentuăm, că materialul din această broșură este aproape pur unguresc, în sensul că argumentele noastre se bazează în mare parte pe texte traduse fidel din cărți, decrete, articole de ziare, etc., ungurești.

Propagandiștii budapeșteni nu vor putea afirma că am inventat s'au atribuit adversarilor noștri fapte inexistente. Noi combatem aici revizionismul cu argumente pe care însuși ungurii le-au creat, prin felul cum ei s'au comportat în diferite împrejurări. Am început colecționarea documentelor de acest fel încă înainte de războiu, când firește nu puteam prevedea că peste două decenii, că ele vor servi pentru combaterea propagandei revizioniste. Dar ni s'au părut din primul moment caracteristice pentru mentalitate aceloră cari ne-au stăpânit atâta vreme împotriva voinței noastre, în baza unor concepții medievale ce nu mai pot fi admise în epoca noastră și a unei pretinse superiorități etnice pe care n'am recunoscut-o niciodată.

În al doilea rând, ținem să declarăm că publicând această broșură suntem streini de orice animozitate, de orice sentiment ostil față de poporul unguresc. Noi luptăm nu împotriva ungurilor, ci pentru integritatea țării noastre, ale cărei frontiere etnice le considerăm definitive. Este o mare deosebire între aceste două lucruri și noi protestăm dela început, împotriva oricărei confuzii tendențioase. De altfel, chiar și pe vremea stăpâniri ungurești, lupta noastră n'a avut caracterul urii de rasă. Am luptat doar pentru drepturile noastre călcate în picioare, de clasa conducătoare a Ungariei de ieri. Tot astfel astăzi, noi luptăm împotriva revizionismului unguresc nu din ură de rasă, ci pentru că îl considerăm imoral, primejdios păcii, și contrar celor mai elementare norme de dreptate a popoarelor.

După ce tratatul dela Trianon a stabilit frontiera etnică între Români și Unguri, România a întins conducătorilor Ungariei o mână prietenească. Guvernele ungurești n'au acceptat însă această prietenie, ele au făcut și fac tot ce le stă în putință să pregătească în suflete răsboiul de mâine care în închipuirea lor trebuie să fie răsboiul revanșei, răsboiul refacerii integrității acelei „Ungarii milenare“, în care națiunea dominantă era o minoritate: 8 milioane unguri țineau în asuprire o populație de 12 milioane croați, slovaci, români, ruteni, etc.

Ca ardeleni, cari am avut prilejul să cunoaștem sufletul și cultura poporului unguresc, am fi avut în alte împrejurări înaltă menire, de a determina o apropiere sufletească româna-maghiară, printr'o vie acțiune de schimb cultural și cunoaștere reciprocă. Poporul nostru ar fi primit cu bucurie o asemenea acțiune, căci convingerea lui este că aceste două mici popoare, izolate în această parte a Europei, sunt menite să trăiască în bună înțelegere. Budapesta a fost însă de altă părere. Ea ține ca diferendul romano-maghiar — soluționat (deci închis) prin tratatele de pace, să fie continuat fie chiar în mod artificial, iar, ostilitatea, alimentată pe toate căile, nu cumva să dispară. Astăzi ea se deslănțue prin presă, prin propagandă, sau pe arena forurilor internaționale, — mâine, Dumnezeu știe, cum! Un lucru e cert: Ungaria prin conducătorii ei vrea dușmănie, un pace. Tendințele de apropiere sunt considerate păgubitoare intereselor națiunii maghiare. Prietenia cu noi este respinsă cu furie, căci dacă ar prinde rădăcini, propaganda iredentistă ar eșua. Această politică de ură a statului ungar fiind o realitate, se impune datoria noastră de a ne apăra.

Trebue să o spunem deci că propovăduitorii revizionismului — care implică robirea din nou a popoarelor ce și-au câștigat libertatea prin atâtea jertfe, — ne sunt dușmanii cei mai neîmpăcați. Și atunci când se ridică în fața noastră o asemenea dușmănie, cu nimic motivată, nu ne va putea lua nimeni în nume de rău, dacă vom cerceta mai de aproape, cine sunt acești dușmani ai noștri ce sentimente au avut ei în trecut față de noi, ce soarte ne-ar aștepta dacă unirea nu ne-ar fi salvat.

Documentele din această broșură evidențiază un egocentrism de rasă incapabil să fie tolerant și să înțeleaga sufletul altor popoare. Acestui spirit exclusivist se datorește că, în trecut, conducătorii românilor ardeleni, când n'au acceptat să devină renegați și să se transforme în unelte docile ale potențailor unguri, au trebuit să moară pe roată, să muncezească în închisori, să sufere toate împilările, așa că noțiunea de „luptător național“ român, a fost în Ardealul de sub stăpânirea ungurrească, aproape identică cu cea de „martir național.“

Și totuși, propaganda revizionistă lucrează tocmai pentru revenirea acelor vremuri de urgență, care după ce au trezit in-

dignarea întregii lumi civilizate au fost definitiv îngropate prin tratatele de pace.

Astăzi, fiind provocați, noi trimitem feodalilor unguri patroni ai revizionismului, solie, că, noi, românii din fosta Ungarie cari am obținut după atâtea veacuri de lupte pentru libertate sentința de divorț de statul ungar, suntem hotărâți să apărăm cu prețul vieții noastre ceace am dobândit: unitatea națională a neamului românesc.

Pe marginea revizionismului

Revizionismul se îndreaptă, împotriva integrității teritoriale a unor state care adăpostesc minorități etnice. El combate tratatele de pace care au creat actualele frontiere, propunând sau mai bine zis: pretinzând, modificarea lor.

Este adevărat că există minorități etnice și după ce principiul naționalităților a fost aplicat în tratatele de pace. Este o imposibilitate a se crea frontiere care să corespundă sută la sută principiului etnic. Popoarele sunt de cele mai multe ori amestecate. Oricum s'ar fixa frontierele, tot ar mai rămâne minorități pe teritoriul altor state.

Intr'un studiu recent profesorul englez Seton Watson arată că sunt totuși excepții. De pildă, linia etnică germano-italiană din Tirolul Italiei de nord. Aici, există o minoritate compactă de 349.000 suflete. Prin ironia sorții însă, d. Mussolini, marele animator al ideii revizioniste, refuză orice discuție în privința fixării acestei frontiere etnice care ar fi așa de ușor de stabilit...

Cea mai gălăgioasă propagandă revizionistă o fac germanii și ungurii.

Frontiera germano-polonă e combătută mai ales din cauza așa zisului „coridor“ care formează pentru Polonia singura eșire la mare. Acest coridor este însă populat de poloni și a aparținut totdeauna Poloniei, până când Rusia, Austria și Germania n'au împărțit miselește această țară.

Ungaria dorește revizuirea vizând teritorii austriace, cehoslovace, jugoslave și românești.

În realitate, Ungaria se ferește să formuleze pretențiunile ei, agitația revizionistă ungară tinde la sdruncinarea încrederii în tratatele de pace. Scopul ei final este reîntegrarea vechei Ungarii imperialiste, cu cele 8 milioane unguri, stăpânind 12 milioane nemaghiari. Întrebarea este însă: poate cineva sprijini Ungaria în realizarea visurilor ei absurde, de dominație asupra altor neamuri?

E clar: orice revizuire a granițelor ar înrăutăți situația chiar din punct de vedere etnic. S'ar crea o situație de nesiguranță în întreaga Europa și, în schimb, nu s'ar rezolvi nimic. Modificându-se din nou frontierele, s'ar ivi iarăși, noi minorități, mult mai numeroase decât cele de azi. Aceasta, mai ales în cazul Ungariei. Și, dacă populația română, cehoslovacă, și jugoslavă ar fi constrânsă să accepte din nou robia de care a scăpat prin tratatele de pace, s'ar crea pe seama acestei populații azi libere, o

situație mult mai însuportabilă, dat fiind arhicunoscutul spirit de intoleranță din această țară.

Revizionismul, sprijinit de oameni cumpărați, cointeresați, sau de reacredința (vezi „egoismul sacru“), trebuie deci combătut de toți oamenii cari doresc liniștea și pacea Europei.

E clar ca lumina soarelui că politica revizionistă înseamnă — politică războinică.

Sau își închipue cineva că polonii, cehoslovacii, jugoslavii și românii vor ceda de bună voe teritorii locuite de frații lor liberați din robie cu imense sacrificii de sânge?

Marile puteri nu vor să audă de cedare nici unei colonii, deși ele sunt locuite de alte rase.

Cu ce drept ne pretind deci revizionistii să cedăm teritorii locuite de însiși frații noștri? Nu cum-va interesele materiale ce se leagă de aceste colonii sunt mai scumpe decât sângele pe care noi l-am vărsat secole de arândul, pentru propria noastră libertate?

Revizionismul maghiar

Propaganda revizionistă maghiară a început — s'ar putea zice — în ziua semnării tratatului dela Trianon, în 4 Iunie 1920. Aceasta a fost pentru Ungaria o zi de doliu, dar și semnalul unei lupte care durează și astăzi. Chiar în acest an a pornit avalanșa memoriilor, broșurilor, hărților, statisticilor maghiare, chemate să dovedească „nedreptatea strigătoare la cer“. Această acțiune a fost favorizată, dela început, de numeroasele critici aduse tratatelor de pace de unii bărbați de stat din străinătate, nemulțumiți din diverse motive. Putem cita aci chiar cuvintele lui Asquith: „Pacea aceasta e lipsită de orice valoare. Nu este o pace adevărată (clean peace) și nici nu e în stare să împiedece războaiele de mâine“. Keynes, în cunoscuta sa lucrare: „Revision of the treaty“ găsește aprecieri ironice la adresa tratatelor de pace și propune, principial, revizuirea lor. Subsecretarul de stat american Robert Lansing, care a avut un rol important la Versailles, a declarat că „nu dreptatea, ci silnicia a fost dătătoare de ton la încheierea tratatelor, cari sunt rezultatele șiretlicurilor diplomatice și a dorinței de jaf. În consecință, ele sunt absurde și inaplicabile“. Au mai adus critici violente tratatelor de pace lord Parmoor, Traveyan, Paisch, Morel, Angelo Pavia, Tamapo, ect., ect., dându-se astfel, indirect, curaj revizioniştilor unguri în lupta lor pentru răsturnarea actualelor stări de lucruri.

Italianii sunt printre cei dintâi cari au luat apărarea Ungariei. Seria de articole din 1921 a lui Francesco Ntti, apărută în „Il Secolo“ din Milano, este o dovadă. „Sărmană, puternică Ungarie, serie dânsul, vajnică apărătoare a civilizației și creștinătății! În ce situație jalnică ai ajuns!“ Iar în alt loc: „Nici un popor n'a avut parte de un tratament atât de ticălos ca poporul maghiar. A fost ciuntit și jefuit. Impărțirea Ungariei este pagina cea mai rușinoasă a civilizației moderne“.

Dar Ungurii au reușit să câștige și pe alții. Iată câteva cazuri caracteristice. În 1922, Louis Villat, profesor al universității din Besançon, se adresează astfel publicului francez: „Cunoașteți emoționanta rugă a Ungurilor: „Crezul maghiar?“ Ce ziceți apoi de hărțile lor, în care se demonstrează nedreptatea ce li s'a făcut? Comparațiile între Ungaria ciuntită și o ipotetică ciuntire a Angliei, Franței, Italiei, etc. sunt extrem de nstructive. Și cât de dureroasă este întrebarea ce-o adresează ei cititorilor din străinătate: „Francezi (sau Italiani, Englezi, Americani, etc.) ați accepta voi o asemenea pace?“ În 1921, Singer Berthold, consulul Spaniei

din Chicago și-a început seria de articole revizioniste în răspândita „Chicago Tribune“. Spre a dovedi „absurditatea ciuntirii Ungariei“, acest consul (despre care se spune că ar fi originar din Budapesta) a utilizat argumentul absurd al unei ciuntiri similare a Statelor Unite. Francezul Charles Tisseyre a cerut în 1923 să retrocedăm Ungariei Careii, Oradea, Aradul și Timișoara și a pretins să acordăm drepturi cât mai largi pentru minoritatea ungară din Ardeal. Jean Desthieu nu s'a sfiit să ne insulte cu trivialitate afirmând că „Ungaria a fost ciuntită în favorul unor popoare care n'au nici curaj, nici suflet, nici onoare“. În 1925, lordul Sydenham a rostit în parlamentul englez un discurs condamnând „greșala“ ciuntirii Ungariei și „aservirea ei vecinilor“. Drept curiozitate, amintim de călduroasa solie a cunoscutului explorator Fridtjof Nansen, trimisă fiilor Ungariei „ai căror frați sunt în robia statelor vecine“. Într'o cuvântare ținută la Cambridge, D. Colidge s'a pronunțat pentru revizuirea tratatelor de pace. S'au manifestat ca revizionisti americanul, A. D. Morell, francezul Guetan, președinte al Ligii drepturilor omului, Alfred Fabre-Luce („La victoire“), Alcide Ebray („La paix malpropre“), americanii Sidney B. Fay, Harry Elmer Barnes, Frederic Bausman Francis Kellor, John S. Eward și mai ales senatorul Borah. Amiralul englez Ernest Troubridge a ținut în cadrele societății științifice „Near and Middle East Association“ o serie de conferințe despre Ungaria. Italienii De Ambrosio Mario și Carlo Antonio Ferrario („Italia e Ungheria“), Annie Besant, celebra conducătoare a teosofilor, lordul Doverdale, fost ministru de finanțe în guvernul Asquith, deputatul francez Julien Durand, senatorul italian Dr. Benedetto Cirmeni, sunt deasemenea revizionisti. Să mai înșirăm și alte nume? O putem face, dar credem că este inutil.

Mișcarea revizionistă a câștigat amploare mai ales prin campania de presă a lordului Rothermere începută în „Daily Mail“. Campania a pornit cu faimosul articol „Locul Ungariei sub soare“ (Hungary's Place In The Sun), apărut în 21 Iunie 1927. Au urmat nenumărate polemici, studii, dări de seamă, etc. în ziarele lordului Rothermere, care au sprijinit totdeauna tendințele revizioniste ale Ungurilor. Lordul Rothermere pretinde că Ungurii ar accepta actuala stare de lucruri, dacă li s'ar retroceda unele teritorii. Astfel, spre exemplu, România să cedeze Ungariei un teritoriu cu vre-o 600.000 maghiari, cuprinzând Timișoara, Aradul, Oradea și Careii.

Un alt punct de sprijin al iredentistilor dela Budapesta este faimoasa atitudine a lui Mussolini în chestia Ungariei. Se știe că dictatorul Italiei a încurajat totdeauna în mod fățiș revendicările ungare. Filomaghiarismul Ducei e vechiu. Încă în 1921, când era simplu șef-redactor, a acordat ziarelor maghiare și în primul rând lui „Pesti Hirlap“ interviewuri în care a îndemnat Ungaria să lupte împotriva tratatelor. Colaboratorii Ducei se-

condează de altfel sistematic intențiile revizioniste ale șefului lor, Directorul Presei din Roma, contele Capasso Torre, în articolele apărute acum câțiva ani în „Politica“, și-a exprimat regretul că, la Trianon, Italia n'a putut contrabalansa cu succes politica antimaghiară a Francezilor. Presa fascistă susține, că Franța a „distrus“ Ungaria, deoarece știa că ceastă țară ru va fi niciodată dispusă să facă jocul Francezilor, adică să facă o politică antigermană.

În ultimii ani, numărul scriitorilor revizionisti, încurajați de atitudinea tot mai categorică a guvernului italian, de agitațiile lui Hitler și, recent, de acordul italo-englez, a devenit atât de mare, încât nu-i putem cita nici măcar cu numele. Totuși, vom face excepție cu lucrarea „senzatională“ a fascistului Franco Vellani Dionisi despre „problema teritoriului transilvănean“. Acest năstrușnic autor nu se mulțumește cu planul Rothermere, ci, în generositatea lui fără margini, ar dori să sacrifice cele mai românești județe din Munții Apuseni și Câmpia Ardealului, spre a se crea astfel un corid maghiar până în Secuime, cuprinzând între altele Zălaul, Clujul, Târgul-Mureș și Brașovul. Planul acesta atât de ridicol a fost primit, firește, cu entuziasm de revizionişti unguri.

În Ungaria, cea mai eficace propagandă revizionistă o face însuși statul. Iredentismul este infiltrat încă în școli. Se sugerează sistematic ideea că starea de lucruri de azi e trecătoare, că recucerirea teritoriilor pierdute este o datorie patriotică ce nu poate fi amânată la infinit. Spiritul revanșard a pătruns în armată, în instituțiile de cultură, etc., ca să nu mai amintim de activitatea politică propriu zisă.

În ce privește presa, principalele organe ale revizionismului sunt: „Magyarság“ de sub conducerea talentatului ziarist Milotay, ziarul romano-catolic „Nemzeti Ujság“ și mai ales „Pesti Hirlap“, care își zice „cel mai răspândit ziar din Ungaria“ și care și înainte de războiu a fost marele organ popular al țării ungurești.

Datorită acestui ziar — bine înțeles gras subvenționat de stat — deșanțata propagandă a Ligii Revizioniste de sub conducerea scriitorului Fr. Herczeg își dă roadele chiar și în cele mai obscure localități. „Pesti Hirlap“ editează cele mai multe cărți de propagandă revizionistă, publică concursuri pentru cele mai reușite poezii, nuvele, romane sau studii revizioniste, organizează manifestațiile sgomotoase dela statuile Iredentei maghiare, sau excursiile demonstrative în orașele italiene, chemate să cimenteze și mai mult legăturile între aceste două „națiuni surori“. De curând, în coloanele lui s'a inițiat mișcarea așa ziselor „Országzászlók“ (steaguri ale țării). În piața fiecărui oraș și a fiecărei comune, se improvizează câte un tricolor uriaș, vârful steagului terminându-se într'o mână cu degetele ridicate spre jurământ.

Steagul este înfipt în pământ adunat — zice-se — din teritoriile pe care Ungaria le-a pierdut. În nemijlocita apropiere a acestor steaguri sunt instalate și tribune. În jurul lor se adună în fiecare Duminecă școlarii, cercetașii, foștii luptători etc., ascultând cuvântări incendiare și înoindu-și jurămintele, că vor recâștiga teritoriile pierdute. Tot „Pesti Hirlap“ a întocmit monumentală lucrare „Dreptate Ungariei“, care a apărut în nemțește, italic-nește, englezește și franțuzește. Volumul acesta, de proporțiile unui album, a fost răspândit în străinătate în mii de exemplare. Este o lucrare de lux, cum puține apar la noi. Pe coperta cărții, harta Ungariei apare crucificată și înecunată cu spini. Piroanele sunt înfipte în părțile pe care Ungaria le-a pierdut. Cartea este împodobită cu numeroase planșe, portrete, vederi, hărți, statistici, bine înțelese tendențioase, menite să convingă pe cititori că „nedreptatea“ ce s'a făcut Ungariei trebuie reparată.

Lucrări de felul acesta mai există o mulțime, fiind scrise sau de Unguri sau de străini și servind toate același scop. Una dintre ele îi prezintă pe Maghiari ca „singurii în stare să garanteze civilizația europeană în această parte a Europei“. Altele îți „dovedesc“ că Ungurii sunt infinit superiori culturalicește vecinilor. Se răspândesc hărți etnografice în care Carpații și Munții Apuseni sunt prezentați drept... teritorii nelocuite, pentru ca să iasă în evidență și mai mult pe hartă culoarea ce indică masele de Unguri ardeleni. Și, în fine, alți autori, tot atât de ingenioși, susțin că e mai firesc ca Românii din Ardeal, „analfabeți și lipsiți de cultură“, să fie sub stăpânire ungurească, decât ca populația orășenească, cultă, conștientă, maghiară, să stea sub cea românească. Și „argumentele“ sporesc în fiecare zi. Ele sunt tot atât de „serioase“ ca cele arătate de noi mai sus.

ARGUMENTUL ETNIC

„Statisticele“ ungurești

Faptul că ungurii, al căror stat a fost atât de pestriț din punct de vedere etnic, s'au simțit indemnati să recurgă la fel de fel de artificii și falsuri pentru ca să poată invoca o superioritate etnică, este cunoscut de toată lumea.

O comparație între statistica maghiară din 1840 și cea din 1910 a populației Ungariei este edificatoare în ce privește miracolele recensămintelor ungurești. Iată tabloul comparativ:

Populația Ungariei	1840		1910	
	Numărul	%	Numărul	%
Maghiari	4,812.759	37.37	10,050.575	48.1
Germani	1,273.677	9.85	2,037.435	9.3
Slovaci	1,687.258	13.10	1,967.907	9.4
Români	2,202.542	17.10	2,949.032	14.1
Croați	886.542	6.0	1,833.162	8.8
Sârbi	828.365	6.43	1,106.471	5.3
Ruteni	442.903	3.44	472.587	2.3
Alții	500.230	3.50	469.255	2.2
Evrei	244.035	1.89	—	—

Cu alte cuvinte: numărul ungarilor a sporit dela 4 la 10 milioane, neamul atât de prolific al românilor nu s'a înmulțit decât cu vre-o 700 mii, iar evreii s'au... volatilizat, pur și simplu.

Proiectul revizionist al lordului Rothermere

Chiar dacă luăm ca bază statisticele ungurești false, dreptatea statelor Micii Antante iese totuși la iveală.

Lordul Rothermere a întocmit a hartă în care revendică pentru Ungaria o fâșie de-alungul frontierei, vizând județele Sătmar, Bihor, Arad și Banatul, cu orașele Sătmar, Careii-Mari, Aradea, Arad și Timiș. Proiectul Rothermere este complet neriseros, deoarece România n'a luat decât părțile pe care chiar statistica maghiară la recunoaște ca locuite de români.

Spre a dovedi aceasta copiem în cele de mai jos, după statistica ungarască dela 1910, datele etnice privitoare la acele plase care au revenit întregi României. Indicăm numele ungurești ale plaselor, pentru a rămâne cât mai fideli acestei statistici.

Din județul Sătmar:

	Români	%	Unguri	%
Erdő	16.590	52.3	10.293	32.5
Avas	18.573	77.3	2.607	10.7
Szinerváralja	20.899	74.3	5.033	17.9
Nagybánya	26.205	85.7	3.430	11.2
Nagysomkut	25.347	84.4	2.039	6.8

In ce privește județul Bihor, statistica ungurească arată o situație similară:

	Români	%	Unguri	%
Belényes	41.289	83.1	6.975	14.0
Bel	18.069	92.5	684	3.5
Élesd	41.038	80.0	5.293	10.3
Érmihályfalva	7.254	25.9	18.785	66.9
Central	25.926	54.6	19.364	40.8
Magyarceke	28.762	92.1	1.383	4.4

(La Roumanie devant le Congrès de la Paix. La Transylvanie et les territoires romains de Hongrie.)

Aradul. Statistica ungurească din 1910, dă următoarele cifre: Români: 244.453 (58.9%), iar ungurii 109.415 (26.4%). Unde este deci „nedreptatea“?

Pretențiile ungurești la Banatul populat în marea lui majoritate de români (582.835), șvabi (334.878) și sârbi (263.531) sunt pur și simplu ridicole. In ce privește județul Timiș vizat de lordul Rothermere, a avut după statistica din 1910 o populație de 160.585 români (60%), și numai 17.518 unguri (18%).

Cifrele vorbesc dela sine.

Populația dela granița apuseană este românească

Prin prisma datelor de statistică culese cu ocazia recensământului din 1930—31, reese că:

In județul Timiș-Torontal, se află 187.805 români și 76.925 maghiari, șvabi și evrei.

In județul Arad există 247.635 români față de 71.995 maghiari, șvabi și evreii maghiarizați.

In județul Bihor, la o populație totală de 509.000 de locuitori din acest județ, 305.570 sunt români și numai 167.000 maghiari

In județul Satu-Mare, dintr'un total de 295.131 de locuitori din acest județ 196.000 sunt români și numai 93.600 maghiari.

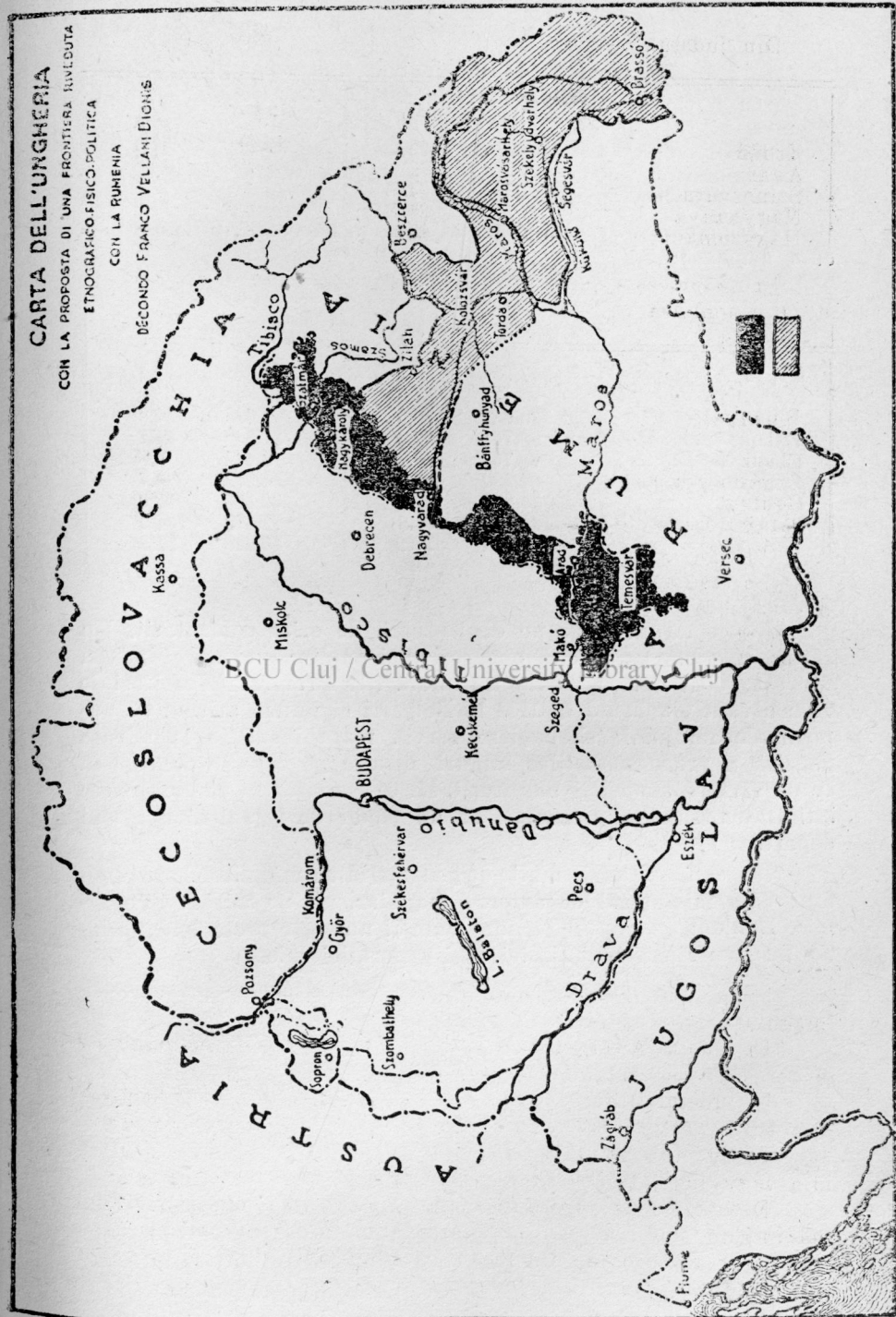
Deosebirea de cifre după cum bine constată publicistul Târnă într'un studii al său — dintre numărătoarea românească și cea maghiară provine din faptul că odată cu întregirea teritoriului românesc, șvabii din județ au început să se desmaghiarizeze

CARTA DELL'UNGHERIA

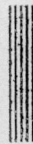
CON LA PROPOSTA DI UNA FRONTIERA RIVOLUTA
ETNOGRAFICO-FISICO-POLITICA

CON LA RUMENIA

DECONDO FRANCO VELLANI DIONISI

Propunerea Rothermere.

Propunerea Franco Vellani Dionisi

Propunerea Franco-Vellani Dionisi

Mai generos în materie de revizionism chiar decât lordul Rothermere, este ziaristul italian stabilit la Budapesta Franco-Vellani Dionisi, al cărui plan constă din crearea unui „coridor etnic“ care să lege județele secuști de Ungaria.

„Coridorul“ d-sale trecând prin județe curat românești ar însemna sacrificarea următoarelor județe românești a căror situație etnografică rezultă din statistica ungurească din 1910, precum urmează:

	Românii	%	Ungurii	%
Clujul	167.932	58.5	92.205	32.1
Mureș	81.177	37.0	117.348	53.0
Alba	175.052	79.0	31.693	14.0
Târnava-Mică	60.761	52.3	27.960	24.1
Târnava-Mare	68.767	46.2	9.441	6.3
Făgăraș	85.532	89.8	4.467	4.7
Brașov	36.564	36.2	32.396	32.0
Sălaj	142.170	61.8	71.880	32.0
Turda	129.412	74.2	38.228	21.9

Cifrele de mai sus, ne dispensează de orice comentarii. Un asemenea plan, un merită onoarea unei analize mai aprofundate.

Am citit cartea d-sale intitulată „Il Problema Territoriale Transilvano“, apărută în 1932 la Bologna și putem afirma că autorul s'a mulțumit să copieze servil, toate insultele la adresa noastră a propagandiștilor unguri, însulte pe care le cunoaștem de pe vremea asupririi ungurești. Ni se contestă în această carte latinitatea, suntem prezentați ca nu popor de țigani și așa mai departe.

Noi, cari am auzit multe de generositatea mânuitorilor de fonduri dela ministerul de externe maghiar, nu ne mirăm de nimic. Evident, „savantul italian“ cum îl numește presa budapestană, nu face cinste nici Italiei, nici generației sale.

Frontierele României sunt deja — revizuite

Mai întâi de toate, trebuie să stabilim adevărul, că principiul care a determinat actualele frontiere a fost cel etnic.

Astfel, România — după cum nimerit remarcă istoricul dl. Alex. Lapedatu participant la lucrările conferinței de pace, într-o conferință ținută la radio în 30 Mai a. e. — are o graniță deja revizuită.

Căci nouă nu ni s'a dat de către Ungaria frontiera pe care aliații ne-au recunoscut-o prin convenția dela 4/17 August 1916 la intrarea noastră în războiu, ca răspunzând drepturilor și aspirațiilor noastre teritoriale și naționale. Frontiera aceasta a fost revizuită — și nu revizuită sub raportul intereselor politice, ci sub raportul situației etnice. Revizuirea s'a făcut de specialiști, geografi, istorici, etnografi și publiciști eminenti ai problemelor de naționalitate din Europa Centrală și răsăriteană, cari prin natura profesiei lor, n'au fost putem zice, în litigiile ce au rezolvat, parte, ei judecători. Li s'au lăsat ungușilor teritorii în Maramureș, Satu-Mare, Bihor, Arad și Cenad care în veacurile trecute au fost românești, dar politica de maghiarizare violentă, le-a instreinat, realizându-se în abea 20 de ani, un spor al populației maghiare dela 10 la sută la 85 la sută. Această frontieră — încheie d. Alex.-Lapedatu — pe cât de echitabilă a fost — foarte probabil în conștiința celor ce au așezat-o pe atât de nedreaptă a fost și este încă, în simțămintele noastre. Căci, cei dintâi, și-au răzimat lucrările pe raporturile etnice existente, fără a se preocupa de împrejurările prin care s'a ajuns la ele, câtă vreme noi știm cât de păgubit a fost neamul nostru, cu deosebire la periferiile sale etnice din nord-vest, de violentul proces de maghiarizare la care am fost supuși. Imprejurările și spiritul de concilianță ne-au făcut însă să acceptăm așezarea acestei granițe așa de riguros revizuită.“

De ce sunt unele orașe din Ardeal—„ungurești“?

Două elocvente documente din trecut

Nu avem intenția de a ne ocupa de prietenii din străinătate ai Ungariei și nici să cercetăm motivele care i-au determinat să sprijinească tendințele atât de primejdioase păcii, ale irendentismului maghiar.

Ne interesează însă argumentele prin care ei vor să cucească. În această privință, ocupă loc de frunte două:

1. Dintre toate țările puterilor centrale, Ungaria a fost mai aspru pedepsită, luându-i-se mai mult decât însăși Germaniei.

2. În Ardeal, numărul românilor e mai mare, decât al ungarilor, dar românii sunt analfabeți și inculți. (!!) Populația orășenească, cultă, e în marea ei majoritate, maghiară, sau de alte neamuri. (!!)

Ambele argumente sunt neserioase și mai ales, de reacredință. În primul rând, Ungaria n'a fost „pedepsită”, ci pur și simplu i s'au luat teritoriile locuite de nemaghiari. Frontiera dela Trianon e identică cu frontiera etnică, ceiace se poate dovedi chiar și cu hărțile etnografice germane, engleze, italiene, etc., de înainte de războiu.

În chestiunea orașelor din Ardeal avem însă mai multe de spus. Nu putem pretinde onorabililor amici ai irendentismului ungurească să cunoască istoria Transilvaniei și să cerceteze amănunțele trecutului nostru de împilare.

Le prezentăm însă, aici, două documente grăitoare, care îi vor lămuri poate în parte, asupra misterului insulelor ungurești din orașele județelor curat românești. Desigur e foarte ciudat ca în asemenea județe românești, s'au putut creia, fie chiar în mod artificial, citadele ungurești. Și mai ciudate sunt însă mijloacele prin care ungarilor au împiedicat în cursul secolelor penetrarea elementului românesc în orașele create nu pentru ci împotriva satelor locuite de români.

Iată aceste documente:

Se știe că multă vreme, românii n'au putut pătrunde în orașul Cluj, deoarece nobilii unguri se împotriveau cu dârzenie.

Asupra împrejurărilor din trecut ne lămurește cum nu se poate mai bine, o carte științifică ungurească.

În volumul apărut în 1888 la Budapesta intitulat „Kolozs-vár története” (Istoria Clujului) de Elek Iakob membru al Academiei Ungare, în volumul III, la pag. 450, citim:

„În 1789 (31 Martie) Ionatj Mavrodin și Ioan Kostandin au prezentat o cerere contelui Adam Teleki, spre a li se permite clădirea unei biserici române greco-orientale la Cluj.

În chestiunea acestei cereri Sfatul și Jurații orașului Cluj în ședința din 5 August 1790 au hotărât astfel:

„Dacă am permite clădirea unei asemenea biserici valahă la Cluj s'ar deschide drum liber sporirii poporului valah, a cărui fire este să fure și să-și însușească bunurile altuia. În felul acesta, s'ar înmulți peste măsură furturile și tăinurile în oraș și mahalale. De aceea, protestăm solemn împotriva intenției de a se clădi biserică valahă la Cluj. În același timp declarăm că nici în viitor, și sub nici un pretext nu vom permite biserică valahă în lăuntrul hotarelor orașului.“

Cu alte cuvinte: În capitala Ardealului locuit de români, au fost oprite chiar și bisericile românești, sub pretextul că românii ar fi un „neam de hoți“.

Și, totuși, propagandiștii unguri nu se sfiesc să ne tragă azi la răspundere, de ce nu sunt mai românești orașele din Ardeal. Dar iată, un document și mai senzațional.

În volumul „Orașul Turda și împrejurimea” de ungurul Urban Balazs apărut în anul 1889, se află reprodusă o foarte elocventă hotărâre a conducerii acestui oraș.

Iată acest document, care are data anului 1711.

Anno 1711, die 19 mensis Iulii. In congregatione Totius Universitatis Nobilium Oppidi Thorda.

— Conclusium — BCU Cluj / Central University Library Cluj

„Luând în desbatere raporturile antevorbitorilor, constatăm că Valahii se înmulțesc foarte tare spre dauna noastră“.

„Vechile și frumoasele orașe și sate locuite înainte de maghiari și sași, par astăzi pustiite. Atât de mult s'au înmulțit Valahii, încât populația maghiară și săsească nici nu se mai vede“.

„De aceea, hotărâm, ca fiecare gospodar sau văduvă din oraș să fie obligată să alunge în curs de 8 zile din casele și de pe pământurile lor, pe toți Valahii, aflători în aceste case, sau pe aceste pământuri, iar, dacă Valahii nu se vor supune, să se recurgă la forță“.

Pentru cazul că s'ar afla vre un gospodar sau vre-o văduvă atât de neputincioasă încât să nu fie în stare să-i alunge cu forța pe Valahi, ofițerul orașului va fi obligat să intervină și să-i dea ajutor armat, decâteori va fi nevoie și i se va cere aceasta“.

„Cetățeanul sau văduva care nu va duce la îndeplinire porunca noastră, să fie pedepsiți fără drept de apel, până la 17 florini.“

Ofițerul orașului va fi obligat să supravegheze această operație pentru ca Valahii refractari și vitele lor să fie alungate depe teritoriul orașului“.

„Ne obligăm prin strângere de mână, să respectăm această hotărâre și pentru viitor. Și, ca să rămână o mărturie asupra

celor hotărâte, ne iscălim numele în fața notarului nostru jurat”.
(Urmează semnăturile.)

În aceeași adunare, s'a mai hotărât:

„Nimeni dintre locuitorii din Turda veche, sa nu dea Valahilor nici casă, nici loc de casă, nici loc extern, și să nu-le închirieze nici locuință.

Dacă totuși, se va vinde valahului casă sau loc de casă, cu drept de moștenire, sub orice titlu, imobilul va fi confiscat în beneficiul orașului, iar executorul sentinței va trebui să procedeze în acelaș timp și la alungarea aceluï valah din oraș.“

„Iar dacă se va afla cineva dintre noi maghiarii care să nu respecte hotărârile din acest ordin acela va fi pedepsit, mox et defacto, cu 24 florini, iar în caz de recidivă va fi declarat în public ca om lipsit de onoare și descalificat”.

(Urmează semnăturile.)

Aceste documente sunt desigur destul de elocvente ca să nu aibă nevoie de niciun comentariu. Ar fi de dorit ca ele să fie traduse și în limba engleză, ca grijulii și desinteresatii amici ai Ungariei iredentiste să vadă, de ce orașele din Ardeal sunt adesea insule streine într'o mare românească și, să se convingă de „proverbiała toleranță a ungarilor față de cei de alte neamuri”, precum și de „cultura superioară” ce s'a cultivat în statul unghuresc.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Din trecutul apropiat

Ungarii despre englezi, francezi și italieni, pe vremea când Ungaria era încă „mare“

În propaganda lor revizionistă, ungurii afirmă că ei au făcut războiul doar siliți de împrejurări. Ei ar fi avut un adevărat cult față de francezi, englezi și italieni, împotriva cărora au trebuit să lupte, dar au fost nevoiți să se supună ordinelor dela Berlin și Viena.

În cele de mai jos, reproducem o serie de citate din cei mai mari scriitori ai Ungariei, despre care nu se poate spune că ar fi fost niște sămbriași ai condeiiului scriind la comandă.

Esseistul Hugo Veigelsberg directorul marelui reviste „Nyugat” a scris următoarele în foiletonul ziarului „Világ” din 16 Aprilie 1916.

„Parisul este țara muncitorilor prost plătiți.

Franța este țara înapoierii sociale.

Libertatea francezilor e libertatea pungășilor, independența franceză e independența vagabonziilor.

Căzând Franța, va cădea ~~tot~~ democrația, ci tembelismul. Vieța este serioasă. Germanul este cel dintâi care înțelege aceasta.

Prozatorul maghiar Geza Laczko într'un studiu apărut în revista „Nyugat” din Budapesta (anul 1915, pag. 25) vede astfel „Sufletul francez”:

„Franța este națiunea rentieră, cea mai sgârceită națiune din lume (Harpagon). Literatura franceză a săpat în marmoră scârboasa sgârcenie a țaranului francez, care nu dă călătorului pe gratis nici măcar un pahar de apă. Această urâtă însușire burgheză, atât de infierată de Stendhal, această sgârcenie este cauza tuturor defectelor franceze. Din setea de bani provine și flexibilitatea lui când e vorba de o situație sigură, sau de carieră. Infecțiunea este caracterizată prin tremurul invidiei, în trigi mizerabile, persecuții nedemne și scandaluri europene. Căsătoria fiind aducătoare de avere și situație socială, partea principală a literaturii franceze este ocupată de problemele căsătoriei. Se regretă în dramele de adulter doar răsturnarea situației sociale și materiale câștigată printr'o căsătorie „cinstită”.

„Complezanța franceză — care păstrează pentru oricine distanța de 10 pași — nu provine dintr'o nobleță sufletească, sau din convingere. Ea nu însemnă bunătate și dacă se face cuiva vre-un serviciu, este pentruca obligatul să ajungă într'o situație din inferioritate. „Je suis charme... j'ai l'honneur” ascund tot atât de bine bucuria, cât și ciuda. Complezanța ajută arta de a da aparența (paraître). Acest scop îl servește moda de mai-muță a bărbatului francez, cu monoclu și bastonaș. Altă carac-

teristică este fudulia francezului. Lăudăroșia franceză a creat cea mai vastă literatură de memorii, căci se poate oare imagina un francez care să nu aibă pătanii interesante? — Dacă întrunim într'un tablou aceste rânduri răslețe, vom avea portretul omului egoist, pentru care banul, poziția familia, dragostea și societatea nu servese alt scop, decât cel al ridicării propriei persoane, deasupra celorlalți”.

„Frăția“ italo-maghiară

„Ungaria a adus cel mai dureros sacrificiu atunci când a ridicat arma asupra poporului italian iubitor de libertate de care îl lega o veche și nobilă afecțiune”... (Fr. Herczeg, președintele Ligei Revizioniste, în Nr. din 30 Iulie 1933 al ziarului Pesti Hirlap.)

Ar fi o sarcină prea grea pentru noi a arăta momentele cele mai emoționante ale dovezilor de frăție italo-română, desfășurate în ultimile decenii, începând cu întâmplarea duioasă a lui badea Cârțan care, mânat de un dor nețărnut, a luat toiașul pribegiei pentru a vedea cu ochii lui legendara columnă a lui Traian; continuând cu acele clipe înălțătoare când, în toiu războiului mondial, Voluntarii ardeleni au defilat la Roma în fața Regelui Victor Emanuel, stârnind freneticul entuziasm și uralele delirante ale poporului italian, — și încheind cu neuitata manifestație făcută la Cluj cu prilejul darului ce ni l-a făcut orașului nostru „La Madre Roma“ — Lupoșica din Piața Unirii — care este cea mai frumoasă podoabă a capitalei Ardealului desrobot.

Avem curajul să afirmăm, că nici într'o parte a lumii, Italia n'a fost mai idolatrizată decât în Ardealul românesc de sub robia stăpânirii maghiare. Italia era pentru noi, umiliții și oropsiții, un adevărat altar, în fața căruia ne înălțam și ne întăream în sufletele noastre; ne alimentam dârzenia și tăria de a lupta împotriva opresiunii acelorora, cari ne contestau chiar și dreptul de existență ca popor.

Astăzi, Italia e alături de „frații unguri” și împotriva noastră.

„Sacro egoismo” impinge Italia dornică de expansiune teritorială spre o tovarășie cu foștii învinși, pretinzând alături de ei, răsturnarea actualelor stări de lucruri.

Totuși, se pune întrebarea: Este oare Ungaria sincer italoofilă?

Ce zace în sufletul „fraților latini” dela Budapesta, ce păreri și-au făcut ei în trecut despre Italia și italieni, reese din

rândurile ce le vom reproduce mai jos, datorite celor mai de seamă scriitori unguri și apărute în timpul războiului.

Iată câteva din aceste dovezi:

Italia este țara machiavellismului, a politiceii imorale, a avariției inconștientă de datorii, a infamiilor clandestine, a bestialității capabilă de orice perfidie și crimă, a trădării și a călcării de cuvânt. În timpul Renaissance-ului, istoria Italiei a fost istoria asasinatelor, a otrăvirilor, a călcărilor de jurământ, a răzbunărilor executate cu cruzime rară, a tâlhăriilor strigătoare la cer. Stăpânul casei primește cu zâmbet blajin oaspele invitat și îi dă să bea din pocai de aur vin otrăvit, sau îl străpunge dela spate. Fratele, prietenul, conspiră cu dușmanul, ca să atragă în cursă, săucidă, pe prieten, pe frate. — Nicăiri nu sunt atâtea cerșitori și vânători de bacșiș, ca în Italia; nicăiri mai multe plăsmuirii de monete și tâlhării de tot felul. Cauza este, în primul rând, stărea de complectă incultură a poporului Italian, 35 la sută din populație este analfabetă. Ignoranța acestor milioane de oameni este așa de mare, încât în timpul epidemiilor, medicii abia pot fi apărați față de mulțimile cari se răscoală în contra lor. Cauza stărei înapoiate a Italiei este însă nu numai ignoranța, ci și nivelul moral scăzut, lipsa simțului de datorie, la care se mai adaugă, lipsa de serioșitate, înclinarea spre a fi pială, instabilitatea, lenea neorânduiala și insensibilitatea morală". (Revista „Nyugat“ anul VIII pag. 681.)

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Zoltan Ambrus,

romancier, autorul mai multor
zeci de volume.

„Destrăbălatul popor italian este o pitorească ceată de țigani. În peninsula lor asemănătoare cismei, câți italieni nu sunt cari în schimbul unei solde ar jura bucuros de unasutăuna ori cu strâmbătate? Pentru câți există oare credința și onoarea? Poetul lor D'Annunzio la noi, maghiarii, ar fi un găinar, un mizerabil, un scârbos, o pușlama. La ei: principiul național e minciuna. Dorința fiecărui italian este a fi întreținutul femeilor, a înșela, a fățări prietenia și în acelaș timp, a ataca banditește. („Az Ujság”).

Andor Kozma,

poet, autorul cunoscutului ciclu de
poezii: „Koboz Kronikája.“

Filozofia lui Nietzsche și-a găsit cea mai perfectă personificare în Italia: pe Cezar Borgia. Nicăeri nu e mai popular Nietzsche, ca în Italia, care este azi — statul futurist. Marinetti a spus-o pe șleau: „Le Gouvernement Italien devenu furiste“. — Ce este futurismul? Apaș-ism intelectual. „Nous,

Futuristes, qui, depuis deux ans, bravant les sifflets des podagres et des Paralytiques, glorifions l'amour du danger et de la violence, X. X. glorifions le militarisme, la Guerre, seule hygiene du monde et seule morale educatrice."

Altul e patriotismul maghiar. Ce modest e, ce cinstit, și cât de puțin e naționalist. Maghiarul își iubește pământul său milenar cu conservatism și nu mai vrea să cucerească dela ni-meni. In războiul mondial, maghiarul este singurul popor, care și-a păstrat demnitatea. Ce calm nobil, ce înțelepciune maiestoasă față de furiosul englez, disperatul francez și desechilibratul italian. De vreme ce popoare vechi devin așa, maghiarul înțelege să fie cult și echilibrat sufletește, în acelaș timp. Ah, mă-re ț popor maghiar: cât te iubesc, mai ales când mă gândesc la italieni. Nu numai că suntem mai sănătoși, dar suntem și ca inteligență înaintea italienilor.

Câtă murdărie este — chiar și la suprafață — în Italia. In cartea lui Lusanna: *Lettere di illitirati*, găsim pildele unei mizerii intelectuale și morale, care în Ungaria nici că s'ar putea imagina. Vai, unde un histrion flecar ca D'Annunzio conduce. Un astfel de neam cu un astfel de conducător ce pot valora? Putem noi considera armata italiană ca adversară, când știm că italienii nu's... bărbați? („Nyugat" anul VIII 643.)

Mihail Babits,

cel mai mare poet în viață al ungarilor. Tra-
BCU Clducătorul „Divinei Comedii" în ungurește.

„Dzeule, Dzeule, Puternice, ascultă-mă... Pârjolește Roma și Neapole și acopere Venetia cu negrul postav al doliului.

Chinurile italienilor să fie adânci ca marea și amare ca ea. Flacări să țighească din văile blagoslovitei Apulia și brațele Tale, Doamne să sape brazdele Mortii în pământul Italiei care rodește azi fructe ca mierea de dulci...

Usucă parfumata apă a Tibrului și golful dela Taranto să se prefacă într'o groapă adâncă și neagră, precum este gaura ochiului scos...

Oprește pe Isus Christos să și mai reverse mila sa peste ei. In grădinile lor frumoase, moartea să chefuiască și lipsește-i pe dânsii de iertarea păcatelor. Sfânta Maria să-și întoarcă privirea dela Catedrala din Firenze, căci e plină de vameși.

Mânja Ta din gura Vesuvului să isbucnească, vărsând pietre și pucioasă. Florile din grădinile lor să se transforme, în burueni și tainice boli să înflorească pe dealurile vițelor de vie. Prefă râul Arno într'o bae a sângelui lor încheșat; plaiurile, ca valea Iosafatului să fie de sterpe și rană sângerândă să fie pământul lor — în Avezzano, Palermo, Brindisi și pretutindeni; ascultă-mă, Tu, bunule Dumnezeu.

Ruga lor să fie fum ce recade la pământ.

Să piară fii Milanului și Genovei, precum odinioară cei ai Sodomei și Gomorei, cari nu au păcătuit mai groaznic decât aceștia.

Creerul lor să fie chinuit de dureri neînțelese și viermele desnădejdiei să le ciuruiască inima ca pe o zdreanță.

Fă ca înțelepciunea învățăților italieni să se transforme în tâmpenia animalelor pustiei.

Celor, cari până acum au văzut, — ia-le vederea. Ia-le fluturii, parfumul florilor și paserile nicicând să nu mai împodobască ael cer al lor, care nu mai poate fi și al Tău.

Să nu-și mai înțeleagă graiul și, toate durerile maghiare, — ale lor să fie. Lăcuste să le invadeze grădinile. Târgurile lor să devină întruniri ale răsvrătirilor cu negre gânduri. Furtuna Ta, Doamne, să le sfarme corăbiile în mii de bucăți și trimite-le foamete și ciumă. Pumnal și cursă să fie inima femeilor italiene și dulcele zâmbet al copilașilor lor să fie dușmanului dăruit.

Să ni-i dai pe mâna noastră, ca să le rupem acoperișurile și să le dărâăm casele.

Toți fugarii lor să fie prin arme uciși.

Să fim noi biciul Mâniei Tale („Az Ujság” 23 Maiu 1915).

Ladislau Lakatos,
prozator.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

„Dacă ar trebui să aleg felul de moarte pentru Sir Edward Grey, l-ași spânzura cu brutalitate și sânge rece. Cu o funie groasă i-ași lega un bolovan de piatră de picioare, ca să sfârșească mai repede. Apoi i-ași rostogoli cadavrul într'o pivniță adâncă și cu miros greu, ca pe un sac de făină. Oamenilor războiului italian însă le-ași inventa un fel de a muri. Cu cruzime studiată ași proceda ca broasca țestoasă când mânâncă peștele de viu: cu ghiarele ascuțite ține pe loc victima și cu micii și ascuții dinți îi sfâșie tacticos, carnea, dealungul șirii spinării”... („Világ”, 23 Mai 1915.)

Hugo Veigelsberg (Ignotus)
directorul revistei „Nyugat.”

„Ați accepta voi, o asemenea pace?”

Cliseul de mai jos, este contrapagina mărită a unei cărți postale, tipărită la Budapesta.

— **Ați accepta voi, italienilor, o asemenea pace?! Bineînțeles că nu! Iată de ce, nu putem primi nici noi ideea ciuntirii patriei noastre maghiare!**

Și, ca să fie mai sugestivă ideea, se arată și frontierele Italiei micșorate pentru cazul ca această țară ar fi avut soarta Ungariei. Partea apuseană a Italiei și Sardinia sunt atribuite Franței; Milano, Verona, Venezia și Ferrara—Austriei; Sicilia, Neapoli, Toranto—Greciei; și — culmea! — Bologna, Firenze, Ancona... Jugoslaviei! !...

Ne putem închipui cum poate primi un patriot italian ideea unei asemenea ciopârțiri a patriei sale, ce revoltă nestăpânită îi cuprinde în fața nedreptății strigătoare la cer!

Veți zice: propaganda maghiară e de reacredință și stupidă, căci ignorează în mod voit faptul că părțile pierdute de Regatul Sfântului Ștefan sunt locuite de jugoslavi, slovaci, români, etc., iar teritoriile Italiei atribuite de fantezia ungurească unor puteri streine, sunt populate numai de italieni! Ungurii sunt însă șireți; ei știu că „streinătatea cultă” cum o numim noi, adesea nu e tocmai prea din cale afară... cultă în chestiuni etnografice și în consecință comparația între Italia care este un stat național și fosta Ungarie în care nemaghiarii aveau un număr covârșitor, — adesea nu-și primește imediat cuvenitul răspuns!

Și credeți poate că ungurii apelează numai la italieni comparându-și țara lor „ciuntită” cu o Italie ciuntită? Nici decum! Dacă ești francez de pildă, — ți se oferă harta unei Franțe ciuntite, în care frontierele sunt trase nu departe de Paris, reducându-se teritoriul Franței la proporțiile Ungariei de astăzi.

— „**Français! — Voudriez vous signer cette paix? C'est la meme que vous avez imposée à la Hongrie!**”

La fel, Budapesta furnizează asemenea hărți și pentru belgieni, spanioli, elvețieni, englezi, etc. ca toate aceste națiuni să aibă prilejul să mediteze asupra groazniciei nedreptăți săvârșite la Trianon! (Este foarte interesantă harta Franței, — hotarele Angliei ajungând până la... Bordeaux, urmând apoi frontiera... portugheză și spaniolă, popoare devenite vecine cu Italia, care a pus mâna pe întreg teritoriul Lyon, Avignon, Marseille! Tot atât de tragică este și soarta Mării Britanii împărțită între

Franta, Germania, Norvegia și Statelor unite, rămânând doar cu Londra și câteva orașe!)

Luând în serios „logica“ propagandiștilor unguri, ar trebui ca istoria să condamne și „crima“ desmembrării imperiului... otoman, care stăpâna odinioară până la Dunăre, ba, într'o vreme, încorporea și Ungaria, transformând-o în pașalâc.

A fost mare și — grozăvie! — a fost făcută mai mică! Fără îndoială, grecii, bulgarii, sârbii și românii cari au scuturat lanțurile robiei turcești, sunt niște criminali!

S'au, acceptând calapodul unguresc, s'ar putea cere și refacerea imperiului mongol al lui Djingis Kan, din 1227 ale cărei frontiere se întindeau dela Nipru, Marea Neagra și Arabia, până la Oceanul pacific.

Și el a fost — „desmembrat“.

Ziarele lordul Rothermere ar putea să înceapă o „energică acțiune“ și pentru „repararea acestei nedreptăți istorice“.

Miraculoasă căldare a Ungariei

Publicistul Eugen Rákosi; a scris următoarele în ziarul „Budapesti Hírlap“ 1915. No. 76., asupra menirii poporului maghiar:

„Colosalul bazin al Ungariei este asemănător căldarei vrăjitoarelor lui Macbeth. Bazinul maghiar, la periferii cu naționalitățile, — la centru, la bază, are inexpugnabilele elemente ale maghiarismului. Providența stă pază lângă această căldare și de veacuri aruncă în ea tătari, turci, germani, sârbi, valahi, evrei și tot ce este în lume. Iar ceace se aruncă în această căldare, fierbe, clocotește și alimentează forța maghiarismului.“

„Iată puterea rasei maghiare. Această mixtură face ca femeile maghiare să fie cele mai frumoase din lume, bărbații cei mai viteji, — deoarece în căldare prin fierbere, s'au evaporat toate păcatele fiecărei rase, iar toate virtuțile acestora, s'au adunat într'un singur mănunchiu maghiar...“

Fără comentari!

„Cultură“ ungurească în Ardealul românesc

Din trecutul societății „Emke“

Pe vremea stăpânirii ungurești, cea mai mare și mai renumită societate culturală maghiară era faimoasa „Emke“.

Astăzi, ungurii, crezându-ne uituci și ignoranți, afirmă că „Emke“ a fost o societate pur culturală.

Spre nefericirea apostolilor lui „Emke“ însă, faptele românofobe ale acestei societăți nu trăiesc numai în amintirea națiunii române, ci chiar în anuarele scrise de însuși secretarul ei dl deputat Iosif Sándor.

Să vorbească deci documentele.

Ideea maghiară

În ședința parlamentului maghiar dela 15 Decembrie 1890 la ordinea zilei era tocmai chestiunea societății „Emke“. Cu acest prilej deputatul Hertelendi Béla recunoaște prin următoarele rostul școlilor „Emke“. „Societatea „Emke“ — a spus dsa — a creiat timp de trei ani 160 de școli în regiunile românești ceace are mare importanță pentru maghiarizare.“

BCU Cluj / Central University Library Cluj

„Datoria „Emke“-ei

În anul 1892 Ministrul de Culte Berzeviczky Albert, membru la „Emke“, salută astfel această societate:

„Noi vrem să facem pe toți minoritarii egali cu noi prin sentimentul coeziunii naționale și prin înțelegerea limbei și culturai noastre ungurești. Mărturisim mândrii și pe față că școlul nostru este pe acest pământ maghiar, să nu se afle nici un colțisor unde ungurul să se simtă strein. Vrem ca cuvântul și cântarea ungurească să răsune tot așa la poalele Carpaților, ca și pe câmpiile Pustei maghiare.“ La acest... înălțător discurs a răspuns dnul Sándor. „Sunt județe — a spus între altele d-sa — cu numiri de localitate ungurești, dar fără locuitori maghiari, căci acestia au dispărut în urma măcelurilor turcilor, tătarilor și ale lui Horia.(?!)

„Datoria noastră este să facem inofensivi pe trădătorii de patrie.“

Stărpirea vallahimei

În anul 1891, dl Sándor Jozsef, secretarul Soc. „Emke“ a trimis cu data de 17 Februarie o scrisoare guvernului din Budapesta, din care reproducem următoarele: „Invazia pe nesimțite dinspre Balcani a Românilor, începută în timpul regelui Carol Robert a schimbat situația de până atunci în această țară. În

mijlocul celor 2,216.353 de valahi numai Săcuimea s'a păstrat ca massă compactă."

Dl Sándor vorbește apoi despre influența ce-o exercita vechea Românie asupra Săcuilor cari trec Carpații, și adaugă: „Interesul și ambiția națională cere o radicală schimbare. Trebuie să păstrăm și să încurajăm Secuimea, să o întrebuițăm pentru întărirea coeziunii elementului alcătuitor de stat, pentru lărgirea insulelor ungurești, și pentru munca frățească(!) a procesului de asimilare până când fluviul etnic al Pustei ungare se va întâlni cu cel al Secuimei. Acest lucru este cu atât mai urgent, cu cât semnele valahizării se arată și în marginele săsești și este cu atât mai greu, cu cât colonizarea județelor cu Secui obicinuită de secole, nu se mai face în mod inteligent."

După ce dl Sándor Jozsef descrie pe larg scopurile ce le urmărește „Emke”. — continuă astfel:

„După aplicarea acestor măsuri în favorul Secuimei, care trebuie salvată și ajutată, ne putem apoi, consecutiv, gândi și la împingerea treptată spre apus a teritoriului locuit de săcui, dealungul Câmpiei și a munților Bihorului, până vom realiza o unitară și completă masă etnică cu „Alföld“-ul unguresc."

„Grija” față de copii

Anuarul lui „Emke” de pe anul 1892—3 scrie următoarele asupra azilului de copii din Bârghiș (jud. Târnava-mică) înființat de „Emke”:

„Aici la Bârghiș, unde față de 800 valahi abia sunt 200 unguri, copiii valahi din azil vorbesc azi mai corect ungurește decât ungurii."

„Fanatică și șovinistă”

În anuarul lui „Emke” din anul 1892—3, la pag. 236 găsim următoarea apreciere asupra acestei societăți:

„Este adevărat că societatea „Emke” este fanatică, este sigur deci că ea este și șovinistă. Dar ce naiba am face astăzi dacă Ardealul (!!) nu ar fi fost fanatic și șovinist? Și cu ce perspectivă pentru viitor ne-am încuraja dacă „Emke” nu s'ar afla acolo și dacă ea n'ar fi ceiace este. Cât timp Ardealul era independent, domnitorii țării știau să păstreze hegemonia maghiară. Dar din momentul unirii pe veci cu Ungaria, guvernul a scăpat din mâini vechile frâne pe care mâna valahă vrea azi să le apuce prin un milion de uneltiri. Dar cineva a lovit peste mâna valahă și a apucat vechile frâne. Care a fost această „mână” invizibilă? — O societată nouă — „Emke”.

„Impotriva dacoromânismului”

Iată ce se scrie în volumul: Raport despre activitatea de 25 ani a societății „Emke”.

„Mișcarea societății „Emke“ s'a început în anul 1880 fiind o consecință a panslavismului și stupidului lui aliat, dacoromanismul, curente ce au pornit după războiul ruso-turc dela 1876.“

La capitolul intitulat „Diferite chestiuni culturale“ aflăm cele ce urmează:

„Amintim la această rubrică chestiunile, cum este de pildă maghiarizarea numelor. În această chestiune noi am alcătuit modele pentru cererile de maghiarizare a numelui, precum și instrucțiuni de procedură.

După activitatea „Societății centrale de maghiarizări de nume“ (!!) a urmat cea a „Emke“-ei care a trimis cererile ei model și celorlalte societăți surori ungurești. Resultatul obținut de „Emke“, este ilustrat prin faptul că singur farmacistul Nagy Sándor din Tg.-Murăș a realizat 300 maghiarizări de nume.“

„Valahii... se simtă ungurește“

Volumul jubilar al soc. „Emke“, tipărit în 1910 din prilejul împlinirii activității sale „culturale“ de 25 ani, rezumă pe scurt intențiile, activitatea și istoricul societății.

Volumul cuprinde și... caricaturi.

În caricatura din pag. 501, „Emke“ este înfișată ca un cavaler maghiar care își apără familia cu spada în contra unei bande de tâlhari înbrăcați românește.

La pag. 71 a albumului citim următoarele:

„Pentru Secuime trebuie ca întreaga țară, statul și legiferarea să treacă la fapte. Interese politice ne cer acest lucru, altfel Ardealul se pierde în favoarea streinului și va deveni o Dacoromanie. În ceia ce privește maghiarizarea județelor, cel mai mare necaz îl vom avea în Ardeal, cu valahimea. Acolo este primejdia cea mai mare.“

Pag. 72:

„S'a discutat cât de mare nevoie ar fi în Ardeal de o societate de maghiarizare.“

Pag. 76:

„Care este partea cea mai primejdută a țării? Ardealul, desigur... Marea mișcare a valahilor a început. Suntem foarte îngrijorați.“

Pag. 80:

„Pretindem ca cetățenii noștri de altă limbă să înțeleagă și să simtă ungurește.“

„O nouă eucerire de patrie“

Pag. 93:

„Maghiarimea este împrejmuită de naționalități străine dintre cari o parte — deși are aceleași libertăți și drepturi ca noi — nu vrea să se considere aparținătoare națiunii maghiare.“(!)

Din pag. 85:

„Maghiarimea din acest colț de țară trebuie să se organizeze

pentru apărare(!) Să se trezească tot unгурul din inactivitatea contemplativă și să-și ia partea sa din această muncă. Societatea „Emke“ să trezească cu un nou „Talpr amagyar“ (sus maghiare!) elementele indolente și să pună un stăvilă în calea pustiirii moșiei, limbei și caracterelor nobile, străvechi maghiare.“

Pag. 110:

„In munca noastră de cucerire de patrie, Arpad-ul nostru este mai întâi de toate, societatea „Emke“.

Pag. 174:

„Deoarece în comuna Gogan sunt mulți maghiari valahi-zați(?), în scopul câștigării unui preot apt, „Emke“ a adăogat la salariul preotului 2000 coroane.“

Pag. 176:

„Emke“ inițiază la Diciosânmartin maghiarizări de nume.“
„Cum ne maghiarizăm numele?“

Pag. 183:

„Conform punctului 6 al programului nostru de muncă, s'a înființat și la Cluj o comisiune permanentă de maghiarizare de nume.“

Pag. 287:

„In urma apelului societății „Emke“, moșierii au început să vorbească numai ungurește cu servitorii și lucrătorii lor valahi. Schimbarea s'a resimțit mai ales pe piețele orașelor.“

Pag. 311:

„Societatea „Emke“ și-a procurat în mare număr de exemplare broșura: „Cum să ne maghiarizăm numele“ editată de „Societatea Centrală de Maghiarizări de Nume“, și le-a răspândit. La atelierul din Cluj al căilor ferate ungare, s'a făcut numai în 1907 maghiarizarea numelui a 35 familii muncitorești. La institutul pedagogic de stat din Cluj s'au maghiarizat 10 inși iar la Hunedoara 41 familii.“

Colonizări

Pag. 390:

„De-odată cu înființarea societății „Emke“ s'a pornit un curent pentru colonizări. La 12 Mai 1886 s'a înființat „Secția colonizării Săcuilor“ a societății „Emke“, sub președinția contelui Bánffy Béla și a deputatului Horváth Gyula. Statul, în această privință a și stabilit principiul colonizării, designând ca teren al acțiunii mijlocul Ardealului, Câmpia, părțile marginase Secuimei și împrejurimile de-alungul râurilor, spre țara mamă. Statul a realizat colonizări în 21 locuri, ceiace constatăm cu mulțumire. Opt colonizări au avut loc în Ardeal iar 13 în Caraș Severin în Banat. In județul Cojocna colonizarea din Șarmașul-Mare (1894), din Cara (1903), de-aseenea colonizările din județul Turda (Ludoș, Drighin, anul 1903) precum și cea din Vița (județul Solnoc-Dobâca) au întărit(!) Câmpia Ardealului.

A fost bine că s'a făcut încercare cu colonizarea din Terihas (1903) și eu cea din Ninigea ungurească (1896) din județul

Bistrița, — cu toată că aceste comune se află izolate. „Ereklye Muzeum“ a făcut mult pentru acțiunea lui „Emke“ de a se coloniza comunele Terihas, Ninigea și Baia-Mare. Am făcut propunere la minister ca Ninigea să fie alipită la județul Solnoc-Dobâca. Am designat guvernului ca locuri potrivite pentru colonizare comunele Feldioara, Armeni, Pișchi și Pocioveliste.

„Cântări ungurești în biserică valahă“

Pag. 525:

„Emke“ a arătat cele mai frumoase rezultate la Nighighis și Cristur unde a reușit să remaghiarizeze pe ungurii valahizați(!) Aici s'au făcut mari servicii pentru trezirea sentimentului patriotic, pentru răspândirea limbei maghiare și introducându-se în biserică cântările bisericesti maghiare.“

Pag. 526:

„In ceiace privește școlile primare, „Emke“ a avut un special interes pentru ele. Urmând un plan sistematic am început cu satele locuite de majorități ungurești, pentru a sfârși cu acelea, unde suntem în minoritate. Ținta noastră este să se înființeze școli sau de stat, sau confesionale maghiare, așa ca ele să fie cercetate și de copiii maghiarilor.“

Pag. 528:

„Am dat multă atențiune asilurilor de copii, ținând seamă între altele de necesitatea ca cetățeanul începând cu învățatul de a vorbi până la terminarea școlilor, dar și mai târziu, printr'o păstorire potrivită, să fie înconjurat cu instituțiuni cari cultivă ideea de stat maghiară și limba ungurească.“

Cele de mai sus, au convins, credem, pe oricine asupra caracterului „pur cultural“ desvoltat de „Emke“ în trecut.

„Libertatea“, sub dominația maghiară

Propagandiștii unguri susțin că pe vremea dominației ungurești, românii se bucurau de toate libertățile.

Vom arăta prin câteva exemple, cum înțelegeau ungurii libertatea, atunci când stăpâneau în Ardeal:

In școlile secundare

Articolul 58 al regulamentului liceului de stat din Sibiu, pus în vigoare în anul 1907, prevede următoarele:

„Deoarece limba de predare a liceului e cea maghiară, pe care școlarii cu buze streine nu și-o pot însuși decât prin exercițiu continuu, pe tot timpul anului școlar, în școală și pe câmpul de jocuri, nu e voie să se vorbească decât în limba maghiară.“

E de notat că elevii acestui liceu erau 85—90 la sută români.

In universități

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Ziarul „Ujság“ din Cluj, cu data de 11 Octombrie 1913, scrie: „Câtiva ani înainte, numai foarte rareori puteai auzi vorbă valahă la Cluj. In localurile publice, studenții valahi nu vorbeau această limbă, decât pe șoptite. **E drept, că nici nu prea era recomandabil lucrul acesta, căci le mergea bine acelora, cari se alegeau ca pedeapsă, doar cu atitudinea disprețuitoare a publicului“.**

„Azi, pe corso, în cafenele, pe coridoarele Universității, ba chiar și în sălile de curs, studenții vorbesc ostentativ limba valahă, ca și cum n'ar trăi pe — și din pământ maghiar. In zadar, stă pe perete, prăfuită, **ordonanța profesorului Stefan Apathy, care în calitate de rector, a oprit să se vorbească altă limbă decât cea maghiară, pe tot cuprinsul clădirilor Universității.“**

Se vede prin urmare, că Ungurii, nici în instituțiile lor de cultură nu dădeau măcar libertatea de a vorbi în limba maternă. Și azi în numele aceleiași libertăți, strigă în gura mare, cerând și imposibilul, ba creind și legende ca să înșele lumea neștiutoare.

Ungurii și cultura celor de alte neamuri

Societatea culturala românească „Astra“ a înaintat în anul 1912 o cerere, să i se permită înființarea unui despărțământ în Sighetul Marmăției.

Iată cu ce răspuns s'a ales:
No. 8803—1912.

DECIS

Avizul Dv. nu-l iau la cunoștință și interzic adunarea constitutivă anunțată.

Societatea „Astra” își are scopul recunoscut: răspândirea culturii românești. Răspândirea culturii unui neam străin, împiedecă întărirea ideii de stat unitar maghiar. Ca funcționar public, socot de datoria mea, să mă folosesc în cadrul activității mele de orice mijloc, ca să apăr la timp ideea de stat maghiar, împotriva oricărui atac ce ar putea-o amenința.

Sighetul Marmăției, 11 Ianuarie 1913.

Ibrányi György,
comisar de poliție.

Ungurii și teatrul românesc

În toamna anului 1913, se ivise un nou nor pe cerul ideii de stat maghiar, un motiv ca presa ungurească să considere „patria în pericol”.

Era vorba ca excelenta trupă de teatru Victor Antonescu din București, să treacă în Ardeal, să joace câteva piese de teatru.

Ziarul „Estilap” din Cluj, a scris următoarele în legătură cu această trupă teatrală:

„Vine în Ardeal o trupă de teatru românească, ca să joace în părțile locuite de valahi. Trupa — banda acesta de derbedei de-a zecea sau a douăzecea mână — vine numai pentru a netezi căile valahilor extremiști. Dacă ar fi vorba de adevărați artiști, s'ar duce la Budapesta (!!) să joace. Turneul acesta nu va servi decât caraghioasa și obraznica propagandă a naționalităților.”

„Nu știu ce e mai grav: răutatea sau prostia guvernului. Ce fac la Budapesta cei câțiva smintiți? Ruinează națiunea maghiară în mod premeditat, sau comiț o nebunie imitată după faptele pacienților ospiciului de alienați? Nu vede guvernul ce primejdii ascunde acest turneu? Teatrul unguresc abia să poate susține în Ardeal. Să fim siliți să asistăm la triumful artiștilor valahi?”

„Agitația valahă a ajuns la culme. Acum, trupa teatrală să fie primită de oamenii propagandei iredentiste, cari mobilizează în vederea reprezentațiilor proiectate întregul popor de valahi ignoranți?”

„În loc de politică sănătoasă, centralizatoare, liberală (!!), guvernul tolerează până la cea mai extremă limită instigația contra maghiarimei, antinaționala cucerire de teren în cele materiale și sufletești. Și pe deasupra, acum ne viu pe cap și artiș-

tii români, aducând cu sine întregul extaz al nebuniei iredentiste. Față de toate acestea, ce poate face strâmtorată maghiarime? Să plângă, amărită și îndurerată, sau — să injure?!

Drept urmare a campaniei ziarelor ungurești, s'a refuzat trupei Antonescu permisiunea de a juca la Cluj.

Față de occidentalul Kolozsvar unguresc, balcanicul București valah, a îngăduit după unire, trupe teatrale ungurești în toate orașele din Ardeal. „Valahul ține minte și se răsbună.“ — spun ungarul. Dar cum își răsbună, reiese din cazul de față.

Ungurii și libertatea conștiinței

Ziarul „Ujság“ din 8 August 1913 scrie:

„S'a convocat un congres al învățătorilor valahi la Cluj. Impotriva națiunii maghiare se pregătește un nou atentat. Învățătorii valahi, cari nu numai nu-și afirmă calitatea de maghiari, ba și-o neagă chiar — vor să se întrunească. Cu îngrijorare ne adresăm ministerului și îl întrebăm, dacă poate avea loc o asemenea întrunire. Sperăm că ministerul nu are cunoștință de toate acestea, deoarece conform legii, școli valahe pe bază minoritară nu pot exista și organizarea învățătorilor valahi este în contradicție cu constituția maghiară“.

Dorința presei maghiare a fost implinită: guvernul a oprit congresul.

Am putea continua la înfinit cu citate de acest fel. Credem însă că e de prisos. În conștiința lor, știu ungarul foarte bine, de ce natură au fost „libertățile“ pe vremea stăpânirii lor.

Dacă ar fi învins unгурii . . .

I.

Desființarea vechiului regat

Publicistul dr. Antal Kalmár a scris următoarele în "Ujság" (Cluj) din 13 Martie 1918:

„Trebue să luăm dela Români și Delta Dunării, căci, lipsită de mare, îngădită între ruși, bulgari și maghiari, România va fi silită să apeleze la mila noastră. Nu numai politicește, ci și economicește. Iar, după ce se va încheia pacea, Franța și Anglia vor da nabii pe valahi. Nu e destul să încheem pace cu dușmanul nostru, ci trebue să ne și răfuim. Bețiva națiune valahă ne mai având ce să bea — se va trezi îndată ce nu va mai avea Delta Dunării.

În același ziar, din 2 Martie 1918, publicistul Nandor Ur-mánezy a scris:

„Nu trebue să uităm ce atitudine a avut această murdară valahime. Animalele! Vrem graniță comună cu Bulgaria. Dom-nii cari pregătesc pacea, să aibă de grijă. Nu avem de a face cu un dușman învins, ci cu un pungaș prins în flagrant delict. Cerem judecarea lui. Nu poate fi vorba de tratative de pace, ci doar de aplicarea unei sentințe judecătorești unui răufăcător“.

Și mai categoric, vestitul profesor universitar Eugen Chol-noky serie în „Ujság“ din 5 Septemvrie 1916:

„Nu ne gândim să oprim pe cel mai murdar dintre dușmanii noștri în Carpați, ci voim să ștergem pentru totdeauna Româ-nia depe harta lumii“.

II.

Soartea românilor ardeleni, dacă nu s'ar fi făcut unirea.

Sovinism în România? O glumă mai neroadă cu greu s'ar putea găsi!...

Noi oferim calomniatorilor țării noastre, un caracteristic document din anii războiului, o scrisoare deschisă apărută în 29 Ianuarie 1918 în ziarul „Ujság“ din Cluj, în care prelatul Iosef Meisel a propus să se aplice următorul tratament „civilizat“, românilor din Ardeal.

Iată propunerea prelatului Iosef Meisel din care reese ce i-ar fi așteptat pe românii ardeleni, dacă nu se făcea unirea.

„Valahul — serie prelatul Meisel — orice haină ar îmbrăca, tot valah rămâne. La primul prilej, devine trădător de patrie și

când se simte la larg, aruncă masca ipocriziei și calcă în picioare, tot ce i-a dat țara această maghiră.

În curs de 50 ani, valahii au desnaționalizat 70 mii unguri. Fără sgomot, fără reclamă. Însă, cu atât mai mare reușită. Pentru a pune stavilă acestor stări de lucruri, eu propun următoarele legi:

1. Cu ziua de azi, să se suprimă orice școală valahă; școli primare, licee, școli de aplicație, etc.

2. Cel care vrea să se instruiască, să poftască să învețe ungurește. Numai astfel să poată avea drepturi cetățenești(!)

3. Să se închidă toate facultățile de teologie valahe. Valahii greco-catolici să învețe la teologiile romano-catolice ungurești, iar greco-ortodoxii, să accepte unirea cu Roma. Să nu poată fi nimeni preot, decât în regiunile locuite de unguri. La fel, profesorii și institutorii.

5. Pentru regiunile locuite de valahi, să se înființeze grădini de copii cu învățătoare maghiare, care să nu vorbească decât ungurește.

6. Cu nu-i place să se supună acestor măsuri, să fie obligat să plece în curs de trei ani, în Valahia.

7. Măsurile aceste să fie aplicate consecvent, până se va face ordine în țară, n'avem nevoie de comisari ministeriali: supravegherea valahilor e treaba jandarmilor."

„Așa să procedăm, dacă vrem rezultate."

Astăzi, aceiași oameni, cari în trecut cereau cele mai draconice măsuri împotriva noastră, aduc grave acuzații statului român învinuindu-l fără nici o bază, de intoleranță și uneltiri împotriva ungarilor din Ardeal.

Nu știi ce să admiri mai mult îndrăzneala sau cinismul lor?

Documente contemporane

I.

Asuprirea germanilor în Ungaria

Presa germană infierează șovinismul unguresc

Se știe că anul acesta, deputatul german Bleyer, profesor universitar, a rostit în parlamentul unguresc o cuvântare în care a protestat împotriva tendințelor de maghiarizare a germanilor din Ungaria. D-sa a arătat că statistica maghiară din ultimul timp a falsificat datele etnice, reducând numărul existent al germanilor din Ungaria, cu câteva zeci de mii. Deasemenea, d-sa a protestat împotriva persecuțiunilor la care sunt expuse școlile germane din această țară.

Cuvântarea d-lui Bleyer a stârnit cele mai violente proteste în rândurile deputaților unguri. Ei au insultat pe orator, l-au trimis în Germania, iar unul dintre ei Zsilinszky Bajcsy i-a strigat:

„Este o adevărată minune că nu te-am luat de guler și nu te-am dat afară.“

Jignirea adusă germanului Bleyer, a revoltat întreaga presă germană. Vossische Zeitung de pildă serie următoarele:

„Ce trecere poate să aibă cuvântul „Dreptate Ungariei“, până când i-se poate pune replica: „Dreptate germanilor din Ungaria!“

Datele profesorului Bleyer privitoare la învățământul copiilor germani sunt revoltătoare și faptul că statistica ungară face să dispară zeci de mii de germani, este fără precedent într'un stat care are pretenția să ridice steagul îndreptățirii minorităților în Europa de sud. Bleyer a trebuit să suporte insulte grave în timp ce și-a rostit cuvântarea. Dar cine îl cunoaște știe, că Bleyer este un om obiectiv care nu se pronunță decât după ce și-a controlat dovezile. Ungaria nu-și poate permite să răpească celor cincisute mij cetățeni germani ai ei dreptul de cultură națională. Dreptatea trebuie să înceapă de acasă.“

Drept răspuns ziarelor germane, studențimea majoritară ungară, a pus la cale o mare demonstrație împotriva tendințelor pangermane și, în special, împotriva profesorului Bleyer.

Sute de studenți au năvălit în locuința profesorului german, cu scopul de a-l constrânge să-și dea demisia din învățământul universitar.

„Nouă nu ne trebuiesc profesori cari nu sunt adeptii necondiționați ai ideii de stat maghiar“ — strigau ei, devastând locuința și spărgând ferestrele.

Poliția n'a intervenit împotriva studenților decât în ultimul moment, după ce turbulenții au distrus tot ce putea fi distrus.

*

Cazul profesorului Bleyer este foarte caracteristic, dată fiind frăția întru revizionism a germanilor și ungarilor. Și mai este o dovadă în plus că ungurii nu-și pot schimba năravul. Ei au rămas așa cum i-a lăsat Dumnezeu: asupritori ai altor neamuri, intoleranți față de limba și cultura altora.

Dacă ei nu-și pot schimba obiceiurile nici când e vorba de un popor ca cel german, față de care ei au tot interesul să întrețină realității bune, ne putem imagina cum ar trata ei cu românii, sârbii sau slovacii, dacă Dumnezeu nu ne-ar fi salvat din robia milenară.

II.

„Dați-ne drepturile din România!”

O semnificativă scenă în Parlamentul dela Budapesta'

Propagandiștii ungarini au obiceiul de a prezenta situația Ungurilor din România ca insuportabilă.

Cât de falsă este această atitudine o arată întâmplarea de mai jos.

În luna Iunie 1933, d. Fischer Keresztes, ministru de interne ungar, a rostit în parlamentul budapestan un expozeu asupra situației interne a Ungariei.

Din acest prilej, membrii opoziției au combătut violent pe ministrul de interne, a cărui cuvântare a fost tulburată de întreruperi puțin măgulitoare.

Câteva din aceste întreruperi ne interesează și din punct de vedere românesc. Deputatul Tibor Eckhardt, șef de partid, a strigat de pildă următoarele:

— „Dați-ne drepturile pe care ungurii le au în Cehoslovacia!”

Iar, Francise Ullein, a spus:

— „Dați-ne drepturile pe care le acordă României!”

Bineînțeles, președintele Camerei a chemat la ordine pe deputații opoziționiști, pentru sinceritatea lor „antipatriotică.”

Totuși, întreruperile acestea — înregistrate de întreaga presă budapestană vor rămâne mărturie pentru toți dornicii să compare stările dela noi cu cele din Ungaria feudală.

Și comparațiile aceasta, nu vor fi niciodată în defavoarul nostru.

„Nici o relație cu cehii, valahii și sârbii!”

„Pesti Hirlep“ din 28 Octombrie 1932, ne lămurește asupra relațiilor pe care ungurii revizionisti le doresc cu națiunile vecine:

„Odinioară, Magyarovár era capitala județului Moson. Azi, județul aceste e ciuntit. Austria, a avut ticăloșia să primească un petec de pământ din țara noastră, dela dușmanii noștri comani. Iată de ce este nespus de supărător, când se fac primiri la Budapesta, oaspeților austriaci.“

„Cu cehii, valahii și sârbii, nu putem avea nici-o relație de prietenie!...“

„Sunt dușmanii noștri.“

„De aceia nu putem tolera nici-o imprietenire, oficială sau semioficială cu tâlharii pământurilor noastre!“

„Incercările în această direcție, trebuie delaneput condamnate.“

„Zilele acestea, un grup de maghiari de-ai noștri și-au anunțat plecarea la Valahi. Pleacă la vânătoare.“

„Domni în chestie să renunțe la planul lor! Protestez împotriva acestei hotărâri!...“

„Maghiarii robiți se vor simți jigniți dacă ungurii din Ungaria vor accepta să fie oaspeții valahilor. Ce vor spune ei când vor vedea că maghiarii din țara liberă își dau mâna cu călăii lor?“

„Să se știe că nu poate fi apropiere româno-maghiară, până când în gara „Kolozsvar“-ului maghiar, figurează scârbosul nume: „Cluj“. Nu ne putem apropia, până când copilașii noștri gingași, trebuie să învețe limba valahă, până când milenarul pământ maghiar este al dușmanilor.“

„Nu poate fi vorba de prietenie, până când nu se va ridica lângă Brașov, statuia marelui Arpad!“

„Nu știu dacă excursioniștii maghiari vor să plece în Secuime, sau la Sinaia. Oricum ar fi însă, afacerea e cu bueluc. E cu bueluc chiar dacă e vorba de-o simplă vizită de curtoazie.“

„Căci, să ne gândim la răpirea Universității maghiare din Cluj, la valahizarea atâtor mii de școlii maghiare, la ocuparea atâtor frumoase județe la pauperizarea maghiarimei.“

„Dacă acești domni acceptă toate acestea, n'au decât să vâneze prin pădurile furate dela statul ungar. Sau să se plimbe pe străzile Brătianu, Ferdinand, Avram Iancu (In originalul un-

guresc, aceste nume sunt scrise schimonosit, în batjoeură). Cel puțin se vor convinge, de aspectul grețos ce l'au dat „amicii,” orașelor noastre.“

„Regret, eu nu pot spune: „călătorie bună“, nici „drum-bun.“ Adevăratele drumuri maghiare sunt astăzi spinoase, pline de gropi și holovani.“

„În schimb, îi invit pe acești domni maghiari, să-și amâne nițel vânătoarea... Să și-o amâne, până vom trece cu toții, în avânt năvalnic, blestematele frontiere dela Trianon!“

Iată cum se prezintă dorința Budapestei ^{*} „de a trăi în bune relații cu toți vecinii.“

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Dacă s'ar realiza Ungaria Mare

Se știe că propagandiștii revizionismului maghiar, obișnușe să argumenteze cu pretinsa superioritate culturală a fostilor stăpânitori ai Ardealului. Ei afirmă insistent, că „Ungaria milenară“ trebuie pusă iarăși în posesiunea teritoriilor ce le-a pierdut, prin tratatul de pace dela Trianon, căci ea reprezintă o civilizație și o tradiție superioară civilizației și tradiției române. Este o imoralitate — continuă zeloșii propagandiști ai revizionismului — ca cei de-o cultură avansată, să fie dominați de popoare semiculte, balcanice. Astfel fiind, este de preferat a se încredința soarta Ardealului — statului ungar, care va ști să creieze pentru minorități, o situație mult superioară celeia de astăzi, din statele succesoare.

Numai că, nu odată, ungurii iredentiști, în patima lor oarbă, se dau de gol, arătând care sunt adevăratele lor sentimente. Pentru cei dornici să știe ce tratament ar dori să aplice ungurii românilor, croaților și slovacilor din fosta Ungarie — dacă le-ar reuși să recucerească teritoriile ce-au pierdut — reproducem din „Pesti Hirlap“, cel mai răspândit ziar din Budapesta, următorul fragment din articolul intitulat „15 milioane maghiari“ apărut în 23 Noembrie 1932 și semnat de Nándor Urmánczy:

„15 milioane maghiari trăesc pe lumea aceasta. După toate probabilitățile, numărul lor e mult mai mare... Dar, până la întregirea datelor ce avem la dispoziție, trebuie să ne mulțumim și cu această cifră... Ea reprezintă doar jumătate din cei 30 milioane maghiari ai lui Eugen Rákosi. Dar nu face nimic: vom avea noi și cealaltă jumătate!...”

„Dacă habsburgii ar fi fost maghiari, ei ar fi avut reședința permanentă la Buda și ar fi cultivat interesele maghiare, iar națiunea noastră ar fi azi de 30 milioane. Nemaghiarii, cari în cursul secolelor, s'au strecurat(?) în țara noastră, s'ar fi maghiarizat. Iar, limba maghiară, ar fi astăzi, limba de conversație internațională spre Orient și Balcani.”

„8 milioane unguri avem în Ungaria eiunită, trei milioane și jumătate sub stăpânirea valahă, sârbă și cehă, iar alte trei milioane jumătate, în țări streine: în America, Africa, Asia, etc.”

„Datoria noastră este să luptăm pentru unirea tuturor maghiarilor. Trebuie să adunăm la un loc, aceste 15 milioane.”

„Mai întâi de toate, se impune să desrobim pe frații noștri din teritoriile vremelnice ocupate.”

„Pe urmă, să vină: deparazitarea! Să piară ticăloșii de pe pământurile maghiare! Și, în locul celor răi, nerecunoscători și dușmani, să revină în țară, frații noștri siliți să stea azi în strei-

nătate; să revină din America, din Asia, din insule, din pădurile seculare!“

„Să vină cu toții, în Ungaria întregită care le va da o pâine mai bună, un cer mai frumos, — fiindcă e maghiar!“

„Nu este o utopie, aceasta! Cei 15 milioane unguri vor fi, ca mâine, împreună! Și, vor pune temelile marelui imperiu maghiar, asemănător cu cel al lui Ludovic cel Mare, și al Regelui Matia!“

*

Proza de mai sus, e atât de elocventă, încât renunțăm la orice comentariu. Totuși credem că n'ar strica să fie tradusă în limbi streine, ca să afle și opinia publică din occident, cine sunt revizionistii unguri, cari, de-o vreme încoace, bat cu atât îndrăzneală, la poarta Europei dornice de liniște și pace....

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Sentimente comune cu ireden- tiștii bulgari

Iredentismul maghiar și-a găsit aliat firesc în iredentismul bulgar.

Prietenia cu bulgarii este cultivată cu deosebită grijă de propagandiștii unguri. S'au creat numeroase societăți bulgaro-maghiare, oamenii de știință, politicienii, presa budapestană acordă cea mai mare atenție bulgarilor, subliniind identitatea de interese.

În presa ungurească s'a ocupat mult de bulgari, d. Hegedüs Loránt. Într'o serie de articole apărute în „Pesti Hirlap“, d-sa a cercetat din toate punctele de vedere, condițiile colaborării bulgaro maghiare.

„Abia în Balcani ne putem convinge — scrie d-sa într'un articol — de măreția trecutului maghiar. Trebuie să renunțăm la obișnuința de a privi numai spre Apus. Există pe lume și răsărit, iar în acest răsărit, noi ungurii, avem trainice rădăcini. Neamul bulgăresc este înrudit cu noi și în pace și războiu, ne-a fost prieten necondiționat. Eșeptând Italia și poate unele straturi sociale engleze și americane, nicăiri nu vom întâlni mai mult filomaghiarizm, decât în inimile bulgărești.

Avem aceiași dușmani, aceiași prieteni. Acești dușmani au ciuntit Bulgaria, și au smuls carne sângerândă din trupul Ungariei.

Solidaritatea bulgaro-maghiară trebuie să fie deci indestructibilă.

Este absurd să se presupună că Bulgaria ar putea să renunțe la Macedonia populată de 80 la sută bulgari sau la teritoriile ei firești spre Marea Neagră(!) La fel, niciodată nu va exista vre-un ungur care să un știe, că Oradea-Mare sau Kassa sunt ungurești(!)

Toate conflictele europene au pornit din Balcani. Noi ungurii, să dăm cea mai mare atenție acestui Balcan.

Să trezim interesul opiniei publice ungurești, și să-i repetăm indemnul lui Kossuth rostit în exil, la Vidin:

— „Spre răsărit, maghiare!“

De încheere, d. Hegedüs indeamnă poporul bulgar să-și realizeze idealul național umăr la umăr cu poporul unguresc.

UNGARIA „PACIFISTA“

Primul ministru Gömbös în fruntea mișcării revizioniste

Gömbös primul ministru al Ungariei a rostit o cuvântare în legătură cu politica externă a țării sale.

„Ungaria — a spus d-sa — trebuie să declare în mod logic și sincer că dacă o nouă atmosferă nu se creiază în chestiunea revizuirii tratatelor de pace, nu poate să fie vorba de o garanție a condițiilor unei munci pacifice și liniștite, pe calea apropierei economice“.

Cu alte cuvinte: Intâi revizia tratatelor, numai pe urmă „relații bune economice“.

La acestea se adaugă faptul că d. Gömbös a acceptat președinția societății iredentiste „Federația organizațiilor sociale“. Aceasta societate este cea mai puternică organizație iredentistă a Ungariei. Prezența primului ministru al Ungariei în fruntea ei este oricum, ciudată.

Iată cum a decurs alegerea d-lui Gömbös ca președinte al acestei societăți. La adunarea festivă a prezidat cunoscutul agitator revizionist Toma Szontagh care deschizând ședința, a rostit sărbătorește, „Crezul maghiar“: „Cred într'un Dumnezeu, cred într'o patrie, cred în dreptatea divină, cred în învierea Ungariei, etc.“

În continuare d-sa a arătat câte servicii a făcut Federația Organizațiilor Sociale cauzei revizionismului maghiar. Această societate, a organizat atâtea mișcări, ea are meritul de a fi editat cărți revizioniste, ea a oferit lui Mussolini volumele omagiale cu sute de mii de iscălituri ungurești, ea a dat cuvenita importanță și acțiunii lui Rothermere și senatorului american Borah. Deacum, societatea trebuie reorganizată, fiind importante evenimente în perspectivă (!)

Deputatul Iosif Szörtsey a făcut o dare de seamă asupra activității societății. Ea este o puternică organizație care unește toate voințele maghiare în scopul serviciului desinteresat al patriei și națiunii. De aceea, e nevoie de maximul de efort și abnegațiune.

D-l Gabor Baross, președintele Camerei a salutat apoi pe primul ministru Gömbös, în felul următor:

„Maghiarii au dorit totdeauna să fie conduși de o mână tare. Tu, o știm prea bine, ai o mână de fier. Deaceia, te alegem ca șef al nostru! Conducătorule, — să ne conduci. Să ne conduci cu mâna de fier, pe calea care duce la strălucirea străveche a patriei maghiare, spre o puternică și superbă Ungarie mare!“

După potolirea furtunei de aplauze a vorbit episcopul Ste-

fan Zdravetz, în numele comitetului central al societății.

De încheiere a luat cuvântul d-l Gömbös care arată că el a fost cel dintâi care a declarat fățiș că revizuirea este scopul suprem al politicii maghiare. Ungurii să aibă răbdare și încredere deplină în conducătorii lor, căci aceștia își cunosc datoria.

Contele Bethlen și „primejdia valahă”

Au apărut în două volume (748 pagini) cuvântările fostului premier al Ungariei, contele Stefan Bethlen. Volumul I, cuprinde discursuri rostite înainte de încheierea tratatului dela Trianon. Cuvântările sunt precedate de o introducere în care între altele, spune, că numai acela poate să-l condamne, care a făcut mai mult decât d-sa, pentru patria maghiară. În continuare, învinuște pe unguri, că în 1907—1914, în loc să ocupe de primejdia reală: naționalitățile, s'au răboit cu Viena, pe chestia armatei naționale, etc. Rezolvirea acestei probleme putea să mai aștepte.

În schimb — serie d-sa — ar fi trebuit să fortificăm teritoriile primejduite, să le asigurăm pe seama națiunii maghiare, prin mijloacele unei politici agrare, economice, industriale, bancare — corespunzătoare (!). În felul acesta ar fi trebuit noi să transformăm maghiarimea, — într-o forță inexpugnabilă.

Între timp, nourii au devenit tot mai negri. Ar fi trebuit să știm ce ne așteaptă. Dar în loc ca în preajma mării răfuei, să fi câștigat dinastia pe seama cauzei maghiare, ne-am certat cu ea pe tema problemei militare și, față de adevăratul dușman am lăsat frontul deschis.

Istoria nu va ierta opoziției maghiare, că înainte de 1914, a judecat fals adevăratele întrese ale maghiarimei și și-a risipit în mod steril energiile. Și eu am fost opoziționist, dar am știut că viitorul nostru se decide nu în chestia militară, ci pe frontul minerităților. Timp de 18 ani, n'am încetat să afirm acest lucru.

„Astăzi, existența națiunii maghiare depinde de împrejurararea, dacă va fi în stare să-și asigure din nou dominația în teritoriile împrejmuite de Carpați”.

Mentținându-se actualele frontiere națiunea maghiară, va pieri! Nu va putea fi salvată, decât recâștigând teritoriile fără de care existența ei nu se poate imagina”.

„Soartea, ne-a mai acordat un ultim moratoriu. Ne trebuie unire, disciplină, ascultare și să respingem orice discordie. Suntem încă în stare de războiu. Este în joc însăși existența noastră”.

„Unii vorbesc de problemele economice. Dar aceste crize economice vin și trec. Nu durează veșnic. După ele, ies la suprafață, tot marile probleme naționale”.

„Ar fi o greșală de neiertat din partea noastră, dacă am căuta tămăduirea relelor de azi prin mijloace, care ne-ar îngreuna, mai târziu, rezolvirea adevăratelor probleme naționale și, de dragul unor greutăți trecătoare, am sacrifica importante interese naționale“.

(Cu alte cuvinte de dragul apropierii economice cu statele vecine, să nu se sacrifice idealul iredentist. Mai clar, nici că s'ar putea!)

Comentând articolele d-lui Bethlen cuprinse în această carte, „**Pesti Hirlap**“ serie următoarele:

„Dintre aceste articole cele mai remarcabile sunt acele scrise înainte de războiu, în care contele Bethlen atrăgea atenția opiniei publice maghiare asupra primejdiei ce-o reprezenta cumpărarea de pământuri de către valahi.

„Abea acum vedem, când e aproape prea târziu — aproape, dar nu de tot — câtă dreptate a avut contele Bethlen. Acest ardelean tenace ne-a călăuzit destinele zece ani după războiu. Faptele lui atât de ungurești, se explică prin convingerile pe care le-a avut încă pe vremea când vedea Ardealul unguresc în primejdie“ — încheie „Pesti Hirlap“.

Antologia urii

Ziarul budapestan „Pesti Hirlap“ dorind să contribuie la succesul propagandei revizioniste, a instituit un concurs de poezii iredentisto-revizioniste, obligând pe autor să adopte, la fiecare strofă, refrenul: „Dreptate, Ungariei!“ Cele premiate au fost adunate într'un volum intitulat: „O sută făclii“.

Autorii poeziilor afișează o mentalitate mai mult decât puerilă și nu știi dacă e mai potrivit să te superi, sau să zâmbești, în fața unor enormități ca acestea:

„Ne chiamă Retezatul maghiar!“ „Carpații nu mai pot de dorul Tisei!“, sau: „Dumnezeu nu mai poate tolera robia Ardealului“.

Premiul întâiu l'a obținut literatul Tamas Falu cu o poezie în care spune că „hotarele Ungariei sunt făcute nu de oameni, ci de Dumnezeu, așa că ele nu puteau fi schimbate. Ungaria este în doliu și pretinde: „Dreptate, Ungariei“.

În „Cântec național“, autorul — Arhiducele Iosif — scrie: „Prețindem hotarele noastre milenare, pretindem munții ce-au înconjurat patria maghiară. Vom muri dacă va trebui, dar nu vom avea liniște până ce nu ne vom recâștiga țara“.

Contesa Margareta Bethlen — soția fostului premier al Ungariei? — se aventurează și dânsa pe câmpiile poeziei. „Una am fost, una vom fi — serie ea — ne vom recuceri țara și jurăm pe Dumnezeu! maghiarilor că ne vom ține de cuvânt“.

Dar iată și alte spiciuiri din aceste „perle“ de literatură:

— „Nu cerem, ci pretindem! Rușinea n'o mai tolerăm. Am fost furati mișelește, dar noi strigăm: „Dreptate, Ungariei“ (Dr. Gyula Andor).

— „Noi Ungurii suntem nevinovați și totuși am fost răstigniți. Hotarele de hârtie nu mai pot rămâne. Ardealul, Banatul, Bacica, Ungaria de nord, cer Europei: revizuirea tratatelor. Carpații maghiari vor să vină la noi!“ (L. Bojkay).

— „Vrem să știm cu toții: Unde ești Ardealule și tu, scump ținut al Clujului? Cuvântul săcuilor abia se mai aude. Dar clopotele din bisericile de acolo noi le auzim! Nu vom fi noi multă vreme „Ungarie ciuntită“, mai bine murim cu toții în luptă“. (D. L. Csillag.)

— „Națiunea ucisă la Trianon, s'a trezit, poporul vulturului „Turul“ pornește să-și recucerească patria. Auzi, Europă bătrână? Auzi tu vuetul de arme al oștirea Dumnezeului maghiarilor? Să se știe că pe plaiurile noastre a're nimeni ce căuta! De o mie de ani, maghiarul e aici stăpân! Să piară deci sârbul, cehul și valahul! Al nostru e pământul acesta, numai al nostru. Tălharii să nu mai tulbure visurile Carpaților.“ (Erdödy Elek).

— „Dela Nagybeeskerek până la Szabadka, toate hambarele sunt goale, corbi plutesc deasupra plaiurilor, pretutindeni numai înmormântare. Fântânele au secat. Auzim numai blăsteme și bocete. — Urăște pe sârbi! Și aruncă în fața lumii strigătul: Dreptate Ungariei!“.

„In Hunedoara e furtună, în Oena Sibiului e prăpăd, în Sângeorz numai amărăciune. Pe străzi, mișună călăii. Ni-e amară pâinea. Scolile sunt închise — Urăște pe valahi! Si aruncă în fața lumii strigătul: „Dreptate Ungariei“.

„Se aud țipete la Nagyszombat. La Kesmark și Ujvar se rostesc chemări la luptă. La Eperjes casele sunt incendiate, populația rabdă foame și mizeriei. Averele străbună este a bandiților. Fiul meu îți las ție moștenire: răsbunarea! Căci momentul răsbunării nu poate fi departe. — Urăște pe cehi! Si, aruncă în fața lumii strigătul: „Dreptate, Ungariei“.

Autorul acestei poezii este d. Iosif Farago. profesor de liceu. Nu ne îndoim, este un eminent... pedagog!

Iar, de încheiere:

„Nu ne închinăm în fața lui Irod, nu ne supunem tâlhariilor. Nu sărutăm mâna prostituatelor. Ci, vom deveni iar: Regi! Iar, pumnul nostru va aduce sfânta răsbunare! In Ungaria de nord, arborii sunt spânzurători. In Banat chiar și iarba plânge. In Ardeal, Someșul e plin de lacrimi și sânge. La Turda, fetele noastre sunt bătute cu nuiaua, în piață. Iar, în Toroczko săcuii cer să coboare mânia lui Dumnezeu! Dar, răbdare: Se apropie Maghiarul cu târnăcopul și va fi vaj și serășnirea dinților pentru tâlhari!“ (Dr. Farago).

Ne oprim aici, credem că nu este necesar să umplem pagini

întregi. În toate celelalte poezii, insulte ignobile la adresa vecinilor se găsesc cu duimul. „Tâlhari“, „hiene lașe“, „gunoaie“ „ticăloși” — iată sum suntem prezentați, spre a se ajunge la concluzia că „Valahii, Cehoslovacii și Sârbii n’au dreptul de a mai rămâne pe aceste pământuri“. Cu alte cuvinte, se propovăduiește nu numai recucerirea Ardealului, Slovaciei și fostei Ungarii de Sud, ci și extirparea, sau în cel mai bun caz: alungarea nemaghiarilor de pe aceste teritorii.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

O „utopie“ maghiară

Cum fac literații unguri educația publicului unguresc

Literatul ungar Maderspach Victor, a publicat în „Magyarság“ din 27 Martie 1932, o nuvele utopică având titlul, „Vis de paști“.

Lectura, suntem siguri, va interesa publicul cititor, de aceea, traducem părțile cele mai importante ale acestei „nuvele“:

Din cerdacul locuinței mele îmi purtam privirea în soarele de primăvară, care mângăia neîntrecutele frumuseți naturale ale Valahiei. Azi noapte a plouat, pădurea de fag a îmbrăcat, dintr-o dată, haină de verdeață. Părțile deluroase din fața mea se pierd într-o ușoară negură, îndărătul căreia bătrâna Dunăre își mână apele adunate din inima continentului nostru, spre Marea Neagră.

În grădină, grădinarul maghiar dă porunci în limba valahă, împestrînd cuvintele cu înjurături baroce, îndemnând la lucru, dispunând, poruncind. Muncitorii valahi, obișnuiți să asculte, execută poruncile ce le primesc. Acum, în preajma Paștelui, acești oameni, de o murdărie atât de obișnuită și atât de crasă, s'au îmbrăcat în costumele lor naționale albe. Se pregătesc de sărbătoare.

Privirea mea se pierde în depărtare. Până la turnurile de biserică, acoperite cu tinichea, ale orașelului Târgu-Jiu. Din partea aceea, se apropie o ceată de muncitori, săteni. Au lucrat în vederea așezării unor conducte menite să canalizeze conținutul nouilor sonde de petrol.

Apoi îmi îndrept privirea spre drumul de țară ce duce la conacul meu. Aștept oaspeți. Într'adevăr se apropie o mulțime de persoane, ofițeri, ziariști, etc. În câteva minute curtea conacului e plină de oaspeți. Căii sunt luați în primire de un tânăr grăjdar valah. Nobilele animale sunt mai întâi plimbate, iar apoi frecate conform indicațiunilor șef-grăjdarului maghiar.

Oaspeții englezi vorbesc despre clima Munteniei. Mr. Fraser, spune că aici este o climă dulce ca la Riviera. Și mai constată că în Valahia, este azi un traiu foarte bun cunoscut în Ungaria doar înainte de războiu.

Cum a plesnit, „Rumunia Mare“

Și, oaspeții s'au pornit pe povești. Se reeditează ultimele evenimente. „Rumunia mare“ care s'a umflat dela Marea Neagră până la Oradea și a durat 15 ani, a plesnit, ca o beșică de săpun.

Amicul meu R. zise următoarele:

— Spune, iubite prietene, cum am ajuns eu din județul Lipto în acest Orient? E adevărat, că nu-mi pare de loc rău, de schimbul ce l'am făcut. În noua noastră patrie se poate gospodări cu mult mai bine și mai plăcut, iar de când cu descoperirea nouilor izvoare de petrol, suntem ca și salvați. Neamul nostru maghiar a avut mult noroc în timpul din urmă. Eu, precum știi, am trăit mai mult pe teritoriu ceh și n'am citit decât știrile trecute prin cenzura cehilor.

— Este greu să-ți răspund cu exactitate — am răspuns eu. După prăbușirea din 1918, drumurile noastre s'au despărțit. Proasta glumă de carnaval a Trianonului a durat multă vreme. Am trecut prin crize economice și morale, de negrăit. Trista stare de lucruri a durat aproape 15 ani, căci înmormântarea dela Trianon a fost primită de unii oportuniști, cu resemnare, iar în înviere nu credeau de cât fanaticii. Dar nici aceștia nu-și bazau credința pe fapte concrete. Ei credeau, căci știau că a crede, e o datorie sfântă.

Cuvintele mele au fost întrerupte de ziaristul englez, Mr. Fraser.

Argumentul petrolului

— Dă-mi voie să fac o mică observație. Noi englezii, n'am considerat situația d-voastră atât de pesimistă. Foreign Office a înțeles dela început că drumul spre sondele de petrol din Valahia duc prin țara d-voastră. Bărbații noștri de stat au știut că poporul maghiar este acela care are menirea să deschidă acest drum pentru civilizația europeană cu sacrificiul virtuților sale militare. De aceea, prin Rothermere noi am ținut strânse legături cu d-voastră, care în cele din urmă au dus la rezultat. Desigur acum n'avem altă datorie decât să consolidăm ceea ce am putut câștiga prin atâtea jertfe.

— „Dar de ce a trebuit să așteptăm atâtea vreme“ — a întrebat amicul meu R. De ce n'am creiat Ungaria mare încă în 1927?

— „De vină sunt aici nu englezii — a răspuns Mr. Fraser — ci d-voastră, unguri. D-voastră ați fost mici în credință. Cu d-voastră nu se putea sta serios de vorbă. Față de propunerile lui Rothermere, guvernul de atunci maghiar a avut o atitudine absolut neînțeleasă. Indată ce însă s'a ivit între d-voastră o minte luminată, opinia publică s'a adunat în jurul lui.“

— „M. Fraser — am strigat atunci eu — întreruperile d-voastră mă dispensează să mai vorbesc de evenimentele triste ale trecutului nostru apropiat. După zădărnicierea încercării lui Rothermere, Ungaria a decăzut și mai mult. Dar spre norocul nostru, n'a fost în privința aceasta, singură. „Rumunia mare“ ne-a întrecut cu mult. A izbucnit o revoluție țărănească în această țară mult mai sângeroasă decât cea din 1907. Regele valah s'a putut refugia doar cu mare greutate, în Ungaria ciuntită. Guvernul

unguresc de atunci a fost tot atât de neputincios, ca și cel din 1921, când am pierdut Ungaria de vest. În cele din urmă însă, s'a ivit Mussolini maghiar!

Ivirea lui a coincis cu revolta împotriva asupritorilor. Revoluționarii maghiari au fost primiți în orașele din Ardeal cu o unanimă însuflețire de toate națiunile, de-o potrivă. Iar când luptătorii pentru libertate au pătruns în prima zi de Paști în Alba-Iulia, cuibul cel mai tipic al mișcărilor daco-române, poporul valah, i-a salutat cu caracteristicul lor:

— „Cristos a înviat!“

„Valahii din vechiul regat au luat-o la fugă, mâncând pământul și au spălat putina mai repede, de cât cum s'au strecurat în Ardeal odinioară.“

O simplă plimbare militară...

„Dar genialitatea politică a Mussolini-ului maghiar s'a evidențiat abia de-acum. A creat imediat legătura cu englezii și a ajuns la împăcare cu cehii. După oarecare tratative, am ajuns la o înțelegere cu vecinii. Așa că înaintarea noastră până la Marea Neagră, n'a fost decât o plimbare militară.“

„După cum știi, iubite Sándor, noi, ungurii, am recapat Ardealul și Banatul precum și întreaga Românie veche dintre Dunăre și Carpați. Și pentru ca să ne asigurăm, am făcut diferite concesiuni economice Angliei și i-am cedat toate sondele de petrol în funcțiune.“

O mică acțiune de colonizare

„În afară de aceasta, am ținut să ne asigurăm și din punct de vedere etnic. Am colonizat în sudul Carpaților familii maghiare, căci pământul în aceste părți este foarte bun. Iată de ce și eu m'am asigurat cu o moșie în mijlocul acesta de natură vrăjită și binecuvântată de Dumnezeu. Nu trebuie să regretăm aceasta, iubite Sándor. Schimbul nostru de moșie își are rosturile lui. Sondele de petrol de aici ne asigură nouă și copiilor noștri, viață liniștită. Condițiile de răspândire a culturii maghiare sunt la îndemâna noastră. Și, am putut plasa și toate elementele intelectuale maghiare. Astăzi, noi nu avem un singur om cu diplomă fără slujbă. Dar nici meseriașii și comercianții maghiari n'au de ce să se plângă.“

Cu aceste cuvinte, conversația a luat sfârșit. Ne-am dus cu toții la culcare. Intr'adevăr am petrecut o seară minunată și neuitată.

A doua zi, dimineța, eram în hall. Prietenul Sándor se plimba nerăbdător, ascultând știrile la radio. La un moment dat, am auzit următoarea știre:

— „In preziua Paștelui a izbucnit contrarevoluția în Rusia. Cea mai mare parte a poporului s'a atașat albilor, cari au proclamat drept țar, pe marele duce Cyrill. Armata roșie s'a desmembrat. Noul țar a declarat că va încheia cu toți vecinii pace și va concentra toate energiile în jurul marelui probleme a consolidării”.

În ochii amicului meu Sándor, strălucneau lacrimi de bucurie. Eu însă nu aveam timp să mă bucur alături de el, aveam doar obligațiile de moșier. Logofătul mi-a raportat că întreaga populație valahă a satului, s'a adunat în curte, să salute pe boier. Eu eram acela. Trebuia să hotărâse în chestiunea pomeneii de Paști. Ce sunt dispus să dau, în vederea acestui obicei popular?!

— „Tăie un bou și zece berbeci și dă sătenilor un butoi de țuică — am poruncit eu în cele din urmă.

Când mi-am făcut apariția, poporul în extaz de bucurie, m'a salutat după obiceiul creștinilor ortodoxi, cu:

— „Cristos a înviat!

Iar, eu, cu cea mai profundă convingere în voce, am răspuns în limba valahă:

— „Adeverát, ka o inviát!”

Am reprodus această elucubrațiune care desigur, a făcut deliciul publicului ungurese dornic de „lectură patriotică” din Ungaria. Cititorii noștri au prilejul să se convingă încă odată de nebunia ce sălășluște în capul conducătorilor și unor intelectuali ai poporului maghiar, cum contribuie ei la îndobitocirea propriului lor neam.

„Nu revizuire, ci Ungarie mare!”

O seamă de deputați englezi, au cerut în Parlamentului dela Londra, ca Anglia să ia fățiș, atitudine pentru revizuirea tratatului dela Trianon.

Acțiunea acestor deputați revizionisti — și mai ales faptul că, între timp, numărul deputaților englezi partizani ai revizionismului a sporit la 138 — a stârnit în Ungaria iredentistă o însuflețire de nedescris.

Francisc Herczeg, președintele Ligii Revizioniste a publicat în „Pesti Hirlap” un adevărat imn la adresa generosului popor britanic. „Dintre toate popoarele din lume — a scris d-sa — cel englez are în primul rând darul de a simți alături de întreaga umanitate. Această însușire de rasă este titlul cel mai convingător, al îndreptățirii de dominare a lumii. Noi ungurii, cari am fost prădați și maltratați, aducem ferbinți mulțumiri marilor britanici cari ne-au luat apărarea. De altfel și în trecut, tot englezii au fost aceia, cari s’au gândit la noi. Cel dintâi a fost Lloyd George, care într’un memoriu trimis lui Clemenceau, a protestat împotriva împărțirii Ungariei. În Martie 1920; căpitanul Elliot a protestat în Parlamentul englez, împotriva ciuntirii Ungariei. În Camera lorzilor, au luat atunci cuvântul lord Newton, lord Boyce, lord Montagu, lord Sydenham, lord Weardale și lord Crewe. A urmat formidabila acțiune de presă a lordului Rothermere.

Si ne-am recâștigat credința în dreptatea umană în momentul când MacDonald, a protestat în 26 Oct. 1931, împotriva „măsurilor pripite” ale tratatului dela Trianon. Astăzi, acțiunea parlamentarilor Sir Robert Gower, I. P. Hamon, colonel T. C. Moore, Sir Ioseph Nall, D. M. Adams, H. N. Hales și Lleyelyn Iones cari au luat inițiativa modificării tratatului dela Trianon, face cinste națiunii engleze. Mâna de ajutor întinsă unui neam impilat este o adevărată faptă creștinească. Dumnezeustră, englezii sunteți adevărați fii ai acelei Britanii care și-a sacrificat aurul și sângele pentru libertatea sclavilor, suprimând această rușine a omenirii”.

După acest fragment din care reiese, că **de-acum ungurii iredentisti recunosc Angliei dreptul de a... „domina lumea”** și că pretenția de a robi din nou popoarele liberate de sub jugul unguresc este „tot atât de măreață ca și ștergerea sclaviei”, vom cita altul, spre a evidenția și mai mult starea de spirit confusă din taberele revanșarzilor unguri.

Tot în „Pesti Hirlap”, cunoscutul publicist Nandor Ur-

mânczy protestează energie împotriva celor care s'ar mulțumi cu o „simplă revizuire a tratatelor de pace“.

„Să clarificăm situația — serie d-sa. Problema maghiară nu va fi rezolvită de forurile internaționale. Nici parțial, nici integral. Sub rezolvire parțială noi înțelegem rectificările de frontieră, sub rezolvire integrală restabilirea vechilor hotare“.

„Bineînțeles, noi pretindem vechile hotare milenare. Iar nici decum, revizuirea hotarelor, care ar modifica unele dispoziții, dar ar conserva celelalte nedreptăți“.

„Națiunea maghiară nu-și poate găsi fericirea decât redobândindu-și vechiul teritoriu. Numai așa ne vom putea îndeplini menirea istorică. Iată de ce noi nu ne putem învoi la târguială, când e vorba de pământul patriei maghiare. Noi pretindem revizuirea, sută la sută“.

„Ne bucură că deputații englezi cer revizuirea tratatului dela Trianon. Rezultatul va fi însă problematic, căci Franța și Mica-Antantă nu vor ceda. De aceea noi știm că nu prin diplomație, nici pe căi internaționale vom recăștiga ce dorim. Numai pe propriile puteri să ne bazuim. Numai astfel ne vom realiza idealul“.

Precum vedem, ungurii iredentiști mărturisesc înșiși, că scopul lor final este — „Ungaria mare“. Pe ei nu-i satisface decât reintegrarea fostei Ungarii în care 8 milioane unguri au dominat 12 milioane români, sârbi, croați, slovaci, etc.

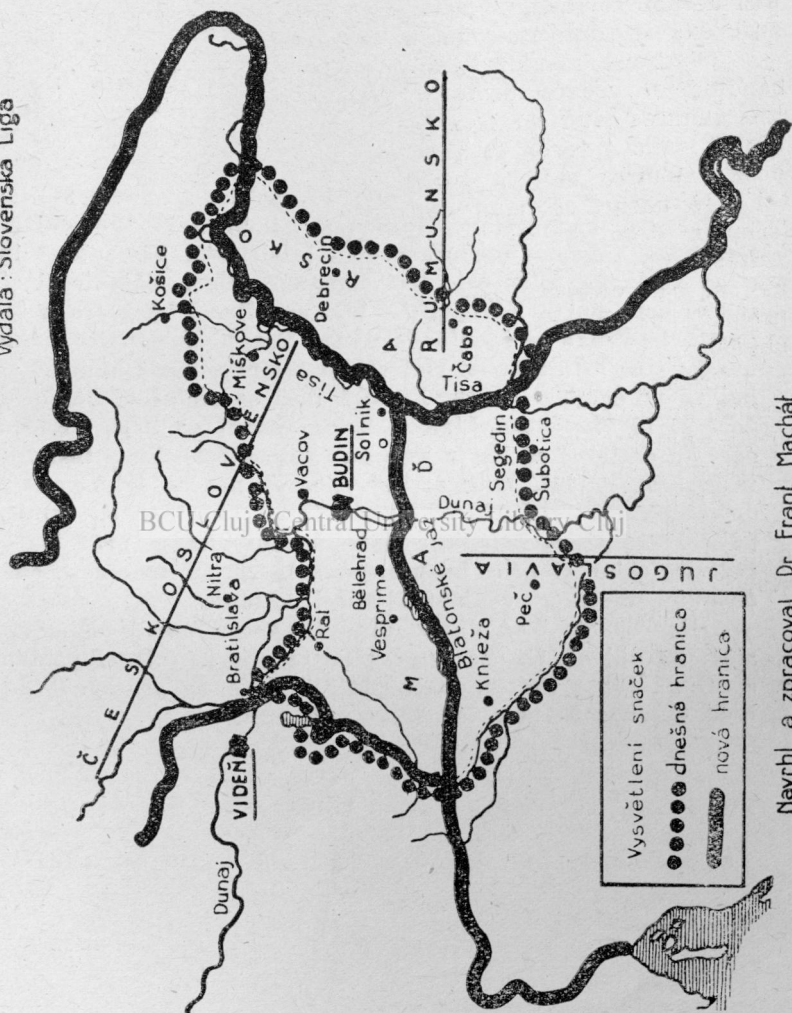
Străinătatea are deci prilejul să se convingă că ungurii pretinzând „Dreptate Ungariei!“ — urmăresc subjugarea din nou a unor neamuri, cari timp de o mie de ani au luptat din răspuțeri împotriva dominației ungurești.

Si grijului și desinteresării amici ai Ungariei din Anglia tot nu înțeleg, că iredentismul unguresc este o reală primejdie pentru pacea Europei mult încercate?

O mistificare budapestană: „împărțirea Ungariei“

Propaganda ungurească maghiară se sprijinește pe falsuri

REVIZIONISTICKÁ MAPA
Vydala : Slovenská Liga

Navrhl a zpracoval Dr. Frant. Machát.

Ziarul „Magyarság“ — unul dintre principalele organe ale revizionismului unguresc, — a publicat acum câteva zile o hartă în care Ungaria este împărțită între Iugoslavia, Cehoslovacia și

România. Ziarul maghiar a afirmat că harta a fost făcută de profesorul cehoslovac Dr. Frant. Machat și răspândită de „Slovenska Liga“.

„Iată cât de imperialistă este politica statelor Micii Antante — a scris ziarul maghiar în comentarea hărții de mai sus — iată cum amenință pacea statele succesoare, care după ce au ciuntit Ungaria, vor acum să procedeze față de ea cum s'a procedat pe vremuri față de Polonia, ștergând-o de pe harta Europei!“

Ziarul „Magyarság“ a fost demascat de „Prager Presse“ din 27 Iunie 1933, care a arătat că acest ziar a comis un ordinar fals.

Harta împărțirii Ungariei a fost fabricată în redacția ziarului maghiar.

În această privință „Prager Presse“, scrie următoarele:

„Ziarul budapestan „Magyarság“ publică în numărul său de Duminică a hartă foarte grosolan falsificată, prezentând împărțirea Ungariei între cele trei state ale Micii Antante și ștergerea ei de pe harta Europei. În text se afirmă că harta a fost tipărită la Praga și făcută de d. dr. Frant. Machat. — Chestiunea în sine este atât de ridicolă și tâmpită încât nici nu ar trebui să ne ocupăm de ea. Fiindcă însă se amintesc nume, ne-am adresat la Slovenská Liga și la directorul de liceu Fr. Machat, cari au declarat că harta este un evident fals. Ea a fost fabricată în redacția lui „Magyarság“, care nu pentru prima oră a fost demascată ca falsificatoare. Chestiunea are însă o semnificație adâncă: În Ungaria opinia publică este lucrată prin toate procedeele, chiar și prin falsuri, nu cum-va, să se creeze curentul de bună înțelegere cu statele Micii Antante“.

Reproducând rândurile din „Prager Presse“ adăogăm doar atât: Faptul că ziarele ungurești, recurg la falsuri pentru a-și continua lupta lor împotriva Micii Antante, arată cât de subredă e cauza în numele căreia militează.

Datoria de a ne înarma

Observatorul atent al evenimentelor din streinătate, al interminabilelor conferințe internaționale, și al articolelor marilor ziare mondiale, vede desenându-se o tendință cât se poate de caracteristică a unora dintre reprezentanții oficiali și neoficiali ai marilor puteri. Ei ar vrea să concilieze deosebirile, desacordurile dintre ele prin sacrificii impuse — **altora**. Astfel de pildă, Italia ar fi foarte bucuroasă să satisfacă pe unguri dându-le teritoriile ce-au revenit statelor Micei Antante. Se spune că „dragostea“ d-lui Mussolini pentru Ungaria este pur și simplu „nemărginită“. Dar nici odată nu-i va trece prin minte Ducelui să retrocedeze orașul Fiume, deși aceasta ar fi cea mai simplă probă a dragostei lui pentru poporul maghiar. Deasemenea d-sa deși revizionistul cel mai înfocat din lume, nu tolerează să pomenească nimeni de revizuirea frotierei de nord, căci aceasta ar însemna să retrocedeze teritoriile pur germane ce le-a anexat Italia în Tirol.

În Anglia, în America și alte țări se găsesse revizionisti cu duiumul. Ei n'au liniște, se sbuciumă, se agită, din cauza unor minorități ungare, ajunse sub stăpânirea statelor succesoare însă bucurându-se de toate libertățile. Se afirmă cu toată „seriozitatea“, că actuala stare de lucruri ar constitui — vezi doamne! — o permanentă primejdie pentru pace. Lunile trecute, un lord englez spunea, că este pur și simplu, o crimă împotriva civilizației ca atâția unguri să suporte dominația barbară (!) a statelor Micei Antante. Este foarte ciudat, că nobilul lord atât de grijuliu și „umanitarist“, când e vorba de ungurii, cari, în treacăt fie zis, o duc mult mai bine în țările Micei Antante decât în propria lor țară, nu se gândește niciodată la popoarele din colonii. Firește, e comod aceasta pentru domnii lorzi revizionisti cari făcând politică, înaltă“ (vorbă să fie!) sunt foarte generoși din buzunarul altora, dar nu vor odată cu capul să sacrifice, o fărâamă cât de mică, din ceiace le aparține.

Ce le pasă lor că nici într'o țară din lume, minoritarii n'au mai multe drepturi ca în România, nicăiri elementul majoritar nu e mai nesocotit. „Desinteresatii“ amici ai Ungariei se lasă „convinși“ cu mijloace pe care le știm și care nu le face nici-o cinste. Li se oferă în caz de desmembrare a României, petrolul, pădurile și celelalte bogății ai pământului nostru. Le dă deci mână să „restitue“ Ungariei, teritorii pe care această țară le a stăpânit pe nedreptul în trecut.

Dar fenomenul se observă și în alte privințe. Un ziar strein denunță faptul, că germanii, după ce cererea lor de a-și reprimi coloniile, a fost refuzată, — au fost sfătuiți de nu știu cine în mod discret, să ceară pământuri din teritoriul Rusiei sovietice. Bineînțeles, pe noi nu ne doare nici de nemți, nici de ruși, Nu ne-ar păsa dacă teritoriul imens al Rusiei ar fi micșorat de nemți. Nici nu ne folosește, nici nu ne strică. Ceiace voim însă să reținem este **sistemul** unora de-a se înțelege pe pielea **altora**, să-și achite datoriile din buzunare streine. Obiceiul acesta inadmisibil între oamenii cinstiți e foarte normal se vede, în politică!

Firește, nu s'ar putea pune asemenea „planuri“ la cale, dacă unii n'ar fi considerați mari și tari, iar ceilalți, în detrimentul cărora se croiesc „planurile“, — mici, slabi sau desorganizați. Dar în momentul când cei socotiți slabi, desorganizați și lipsiți de apărare, ar arăta că au devenit puternici și consolidați — toate aceste planuri s'ar spulbera în vânt.

În trecut toată lumea făcea planuri pe socoteala Turciei, și a Austro-Ungariei, fiindcă erau putrede. Si toți voiau să dobândească ceva la marea împărțeală.

Astăzi, lumea face socoteli pe pielea celor socotiți șubrezi și neconsolidați.

De ce nu se pune pe tapet chestia germanilor din Tirol de-o pildă. Pentrucă toată lumea știe că Italia e puternică; ea nu permite o asemenea discuție, ceiace-i al ei nu poate fi obiect de târguială între vecini.

Iată de ce avem tot interesul să ne întărim cât se poate mai bine, să devenim forța cea mai nediscutată în această parte a Europei. Să avem o armată incomparabilă din toate punctele de vedere. Să ne consolidăm situația internă prin ridicarea sistematică a elementului românesc, singurul pe care se bazează România ca stat național. Să strivim fără milă curentele subversive și pe uneltitorii împotriva statului nostru.

Să înțelegem că față de lacomii vecini cari ne pândesc ca niște fiare de pradă, noi nu vom putea menține pacea, decât creând o forță armată, de care ei să știe de frică. De când există lumea, alt leac n'a existat împotriva celor cu gânduri de cucerire. Devenind forțe nediscutate în această parte a Europei, irendentistii se vor potoli, căci vor înțelege că n'au ce câștiga, în schimb au de pierdut.

Când vom realiza toate acestea nu va trebui să ne mai temem nici de revizionism, nici de presiunile streinilor cumpărați de guvernul unguresc, nici de „deșteptii“ cari își fac între ei cadouri din buzunarele noastre.

Garanția acestui viitor preconizat de noi nu poate fi decât armata. Inzestrarea ei este cea mai importantă problemă a României mari de astăzi. În gigantica luptă dintre națiuni a primit totdeauna și primează și astăzi — **forța**.

Inzestrarea armatelor noastre va asigura stima Europei dornice de pace, căci după cum în vestul Europei apărătoarea păcii este Franța, în răsărit, această sarcină revine Micii Antante și Poloniei. Franța pe care învățămintele trecutului au făcut-o înțeleaptă și prevazătoare, a devenit cea mai formidabilă forță armată a lumii. Să fim demni de această mare protecție a noastră, ca să putem întâmpina în viitor orice primejdie s'ar ivi.

De aceea, salvarea noastră este: înarmarea! La adăpostul unei armate puternice, va fi asigurată și consolidarea internă a țării. Aceasta nu e militarism. Poporul nostru are oroare de așa ceva. Ci, este cel mai sigur mijloc de a ne menține în orice împrejurare și prin propriile puteri, pozițiile câștigate.

Front antirevizionist! . . .

Am arătat la începutul acestei broșuri, că congresul Micii Antante a Foștilor Voluntari ce se ține în acest an în România, înseamnă nu numai o puternică afirmare a solidarității fiilor unor țări amice, ci și o dovadă că foștii luptători voluntari ai acestor state sunt hotărâți să-și apere cu orice sacrificii integritatea patriilor lor, câștigată prin atâtea jertfe.

Atât țările Micii Antante, cât și Polonia — ai cărei delegați onorează cu prezența lor congresul — n'au nici o intenție de a cuceri, ci numai de-a apăra, a conserva, a păstra ceiace-i al lor. Această atitudine esențialmente pacifistă le face onoare și se deosebește profund de politica de pradă a celor, cari nu s'au cumițit de pe urma lecției ce le-au administrat-o tratatele de pace și râvnesc să dobândească din nou ceace au stăpânit pe nedreptul în trecut.

Analizând în parte situația Poloniei și a statelor Micii Antante vom vedea cât de mult sunt interesele lor înfrățite și cât de imposibilă e încercarea de a inventa deosebiri sau diferende între ele.

Polonia este astăzi un stat liber și puternic. Nedreptatea împărțirii ei a cutremurat întreaga lume, a revoltat toate conștiințele. Si nu a fost un singur om cu sentimente nobile și cinstitute care să nu fi simțit o supremă satisfacție când destinul și virtuțile poporului polon au determinat o nouă epocă pentru acest neam mândru, brav și chemat să îndeplinească fapte mari. Azi, integritatea Poloniei e periclitată de revizionști, cari o amenință și din Răsărit și din Apus.

Cehoslovacii cari sunt unul din cele mai culte și harnice neamuri din Europa și-au redobândit prin războiul mondial independența. Conștiința de neam a poporului lui Massaryk a triumfat. Hotarele lui sunt tot atât de amenințate de aceiași acțiune revizionistă, ea și ale poporului jugoslav a cărui vitejie și vrednicie dovedite în războiul mondial au trecut în legende. Nu avem mai puțini dușmani nici noi românii cari după atâtea suferinți de veacuri, ne-am realizat unitatea națională mult visată.

Nu exagerăm deci când spunem că toate aceste patru state au aceiași prieteni, aceiași dușmani. Prietenii, în frunte cu Franța, ne-au ajutat să realizăm revendicările noastre naționale. Iar dușmanii sunt cei cari vor să atenteze la integritatea țărilor noastre.

Revisionismul, iată inamicul! Iată ce trebuie să combatem cu toată energia și fără să șovăim în lupta noastră dreaptă.

Evident, victoria noastră va fi mult mai sigură dacă vom fi strâns uniți și legăturile dintre noi vor deveni tot mai vii. Dușmanii noștri încearcă fel de fel de intrigi pentru a zădărnici această ideală tovarășie politică. Dar bunul simț al popoarelor noastre va fi mai puternic decât aceste intrigi și noi vom realiza pe baze cât mai reale, ceiace ne dictează instinctul de conservare. Noi considerăm frontul antirevizionist o realitate, pentru că unirea se impune dela sine între națiuni însuflețite de aceleași idealuri.

Dar în afară de unire, se mai cere încă o condiție pentru ca biruința să fie pe deplin asigurată. Trebuie să fim cât mai consolidați înlăuntru cât mai respectați în afară și mai presus de toate cât mai puternici ca forță armată. Țările amenințate de eutropiri ale unor vecini dornici de năvăliri trebuie să se înarmeze. Si am cetit cu deosebită satisfacție deunăzi că Uniunea ofițerilor de rezervă francezi, a făcut zilele trecute demersuri pe lângă ministerul de războiu al Franței, ca față de amenințările militariste ale Germaniei lui Hitler, să facă tot posibilul pentru o înzestrare cât mai urgentă și mai bună a armatei franceze cu toate cele necesare.

Aceasta trebuie să facem și noi, față de primejdia revizionistă. Balivernele propagandiștilor revizionști, plătiți gras de guvernele statelor care au interesul să împingă Europa într'un nou război, vor deveni de-adreptul ridicole, când noi vom dispune în mijlocul și răsăritul Europei, de armate tot atât de formidabile, cum este în apus armata Franței, care știe că securitatea și civilizația nu pot fi apărate împotriva maniacilor războiului, decât prin o armată temută și bine înzestrată.

Nu este în compentința noastră să discutăm mai de aproape proiectele în legătură cu întărirea forțelor noastre militare, ca de pildă unificarea armamentelor, înființarea fabricilor de muniții etc., etc. Noi ne-am făcut datoria, exprimându-ne dorința ferbinte a străngerii rândurilor, în vederea apărării intereselor comune.

Frontul antirevizionist este a realitate. — Prezența la congresul Micii Antante a Voluntarilor a vrednicilor reprezentanți ai Poloniei, Cehoslovaciei, Jugoslaviei și României este o grăitoare dovadă. El există, — dar trebuie să-i dăm cât mai multă vieță, cât mai mult conținut. La temelia lui e dreptatea, drepturile sfinte ale unor popoare, pe care istoria le-a pus în drepturile lor, care sunt hotărâte să și le apere cu orice sacrificii.

Nimeni nu va fi în stare să spargă acest front invincibil și măreț.